

PM
2024-11-25

Dnr SU FV-3656-24

Handläggare:
Ulrika Bjare
Utredare
Rektors kansli

Stockholms universitets centrala indikatorrapport – redovisning av forskningsindikatorer 2024

Innehåll

1 Inledning	3
1.1 En del av Stockholms universitets kvalitetssystem för forskning	3
2 Ekonomiska indikatorer	4
2.1 Rörelsekostnader för forskning och utveckling	4
2.1.1 Rörelsekostnader för FoU – per forskningsämnesområde	5
2.2 Vetenskapsrådets projektbidrag med inriktning mot något av Vetenskapsrådets ämnesråd, råd och kommittéer (ÄRK)	8
2.2.1 Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) – per forskningsämnesområde.....	10
2.3 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK).....	13
2.3.1 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) – per forskningsämnesområde	14
2.4 Beviljade externa medel från ytterligare finansiärer	16
2.5 Medel från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse	20
2.5.1 Wallenberg Academy Fellows	21
2.6 European Research Council	22
3 Bibliometriska indikatorer.....	24
3.1 Publiceringsvolym och författarsamarbeten	24
3.1.1 Enligt Leidenrankingen.....	24
3.1.2 Enligt DiVA	26
3.2 Andel högciterade artiklar	30
3.3 Andel öppet tillgängliga publikationer	31
4 Avslutande sammanfattning.....	34

1 Inledning

1.1 En del av Stockholms universitets kvalitetssystem för forskning

Stockholms universitets kvalitetssystem för forskning är uppbyggt kring fem formaliserade delar som syftar till att säkerställa och utveckla forskningens kvalitet. Dessa delar omfattar Stockholms universitets centrala indikatorrapport (den föreliggande rapporten), institutionsspecifika indikatorrapporter, kvalitetsdialoger, fokusutvärderingar samt rektors kvalitetsdialoger. Det systematiska kvalitetssäkringsarbetet för forskning vid Stockholms universitet sker löpande inom ramen för institutionernas/motsvarandes verksamheter. Genom universitetets kvalitetssystem för forskning kan universitetet följa och stärka de faktorer som är avgörande för forskningsverksamheten på lång sikt. Universitetets kvalitetssystem för forskning korresponderar med det nationella ramverket för kvalitetssäkring av forskning som har utarbetats av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF).¹

Den centrala indikatorrapporten syftar till att följa nyckelindikatorer över tid. Rapporten tas årligen fram av Rektors kansli, med bidrag från Stockholms universitetsbibliotek och Avdelningen för forsknings- och samverkansstöd. I enlighet med rektors beslut (dnr SU FV-1.1.9-2932-17) innehåller rapporten ekonomiska och bibliometriska indikatorer. Genom indikatorrapporten följs faktorer med relevans för Stockholms universitets forskningsverksamhet över tid. I flera fall jämförs Stockholms universitet med andra universitet. Här görs jämförelser som påverkas så lite som möjligt av yttre faktorer såsom variationer i forskningsfinansiärers budgetar eller storleken av lärosätets anslag och personalstyrka. Data omfattar perioden till och med 2023. När det gäller excellensindikatorerna i avsnitt 2.5–2.6 redovisas i löptexten även beviljade bidrag under 2024 (hittills). När det gäller Leidenrankningen, som ingår i den bibliometriska data i kapitel 3, beräknas citeringsindikatorerna utifrån en fullständig fyraårsperiod efter publiceringsåret. Detta innebär att den senaste data som kan presenteras för Leidenrankningen omfattar perioden fram till 2022.

Utöver den centrala indikatorrapporten tas, som ovan nämnts, även institutionsvisa indikatorrapporter fram årligen. Dessa kompletterar den centrala rapporten och innehåller ytterligare indikatorer som berör jämställdhet, rekryteringar och samverkan. De institutionsvisa rapporterna distribueras under sommaren till institutionerna.

Den centrala indikatorrapporten diskuteras i Områdesövergripande rådet och presenteras för universitetsstyrelsen vid ett av höstens sammanträden.

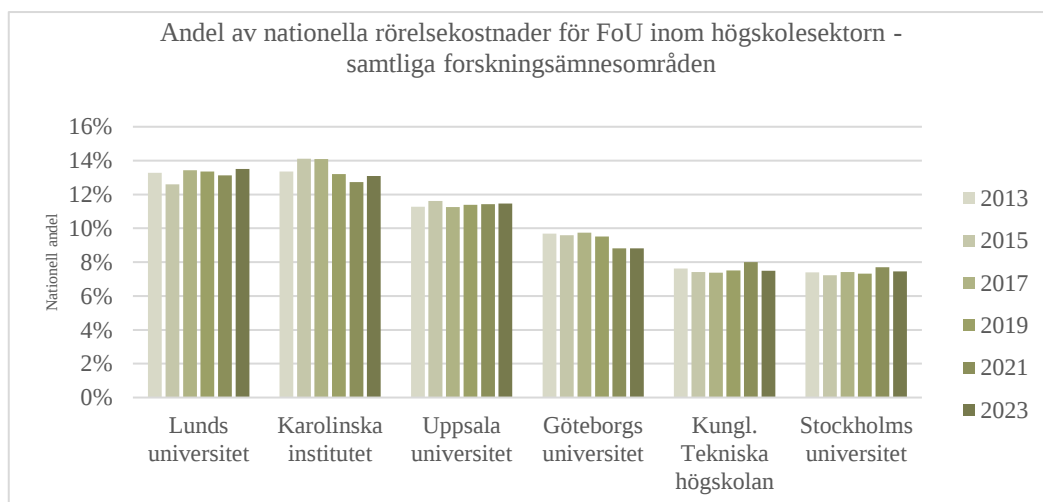
¹ <https://suhf.se/app/uploads/2019/07/SUHF-Ramverk-forskning-Framework-Research-2019-REV.pdf>

2 Ekonomiska indikatorer

2.1 Rörelsekostnader för forskning och utveckling

Statistiska centralbyrån (SCB) inhämtar vartannat år data från svenska lärosäten rörande deras rörelsekostnader för forskning och utveckling (FoU) uppdelat på forskningsämne och finansieringskälla. Rörelsekostnaderna är upparbetade medel för FoU inklusive personal- och lokalkostnader, men exklusive investeringsutgifter. Kostnader för forskarutbildning är inte inkluderad i rörelsekostnaderna för forskning. Stockholms universitets andel av de nationella rörelsekostnaderna inom ett forskningsämnesområde ger en bild av den ekonomiska omfattningen av universitetets forskning ur ett nationellt perspektiv. De ekonomiska uppgifterna inkluderar såväl direkta anslag för forskning som externa medel. Data uppdateras vartannat år; data för åren 2022–2023 publicerades 31 oktober i år.

I diagrammen nedan har data har delats upp på forskningsämnesområde enligt SCB:s standard för svensk indelning av forskningsämnen för tioårsperioden 2013–2023.² Stockholms universitet jämförs med de största lärosätena inom respektive forskningsämnesområde (för Figur 1 samtliga forskningsämnesområden). Data har inhämtats från Statistiska centralbyrån.³

Figur 1. Stockholms universitets rörelsekostnader för FoU under 2013–2023 uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom högskolesektorn. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2023. De nationella rörelsekostnaderna för FoU inom högskolesektorn ökade från 32 miljarder SEK 2013 till 45 miljarder kronor 2023.

² SCB:s standard innehåller forskningsämnesområdena Naturvetenskap, Teknik, Medicin och hälsovetenskap, Lantbruksvetenskap och veterinärmedicin, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst, se: <https://www.scb.se/contentassets/10054f2ef27c437884e8cde0d38b9cc4/standard-for-svensk-indelning--av-forskningsamnen-2011-uppdaterad-aug-2016.pdf>

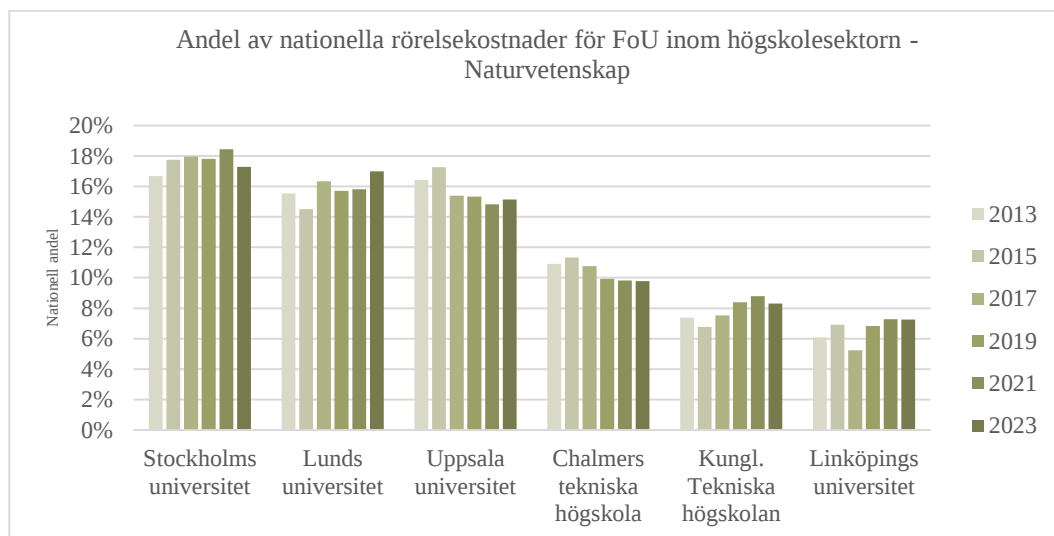
³ https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_UF_UF0301_UF0301U/

Trots en ökning i högskolesektorns totala rörelsekostnader för FoU under den undersökta perioden, visar diagrammet att fördelningen av dessa kostnader mellan de sex största lärosätena har varit relativt stabil, med endast mindre förändringar. Lunds universitet och Karolinska institutet har haft en liknande utveckling och hållit en stabil nivå över tid, med små variationer, där de 2023 åter ligger på sina andelar från 2013. Även Uppsala universitet, Stockholms universitet och Kungl. Tekniska högskolan (KTH) har haft små fluktuationer och legat på en stabil nivå över åren. Göteborgs universitet däremot har visat en svag nedgång och uppvisar en marginellt minskande trend.

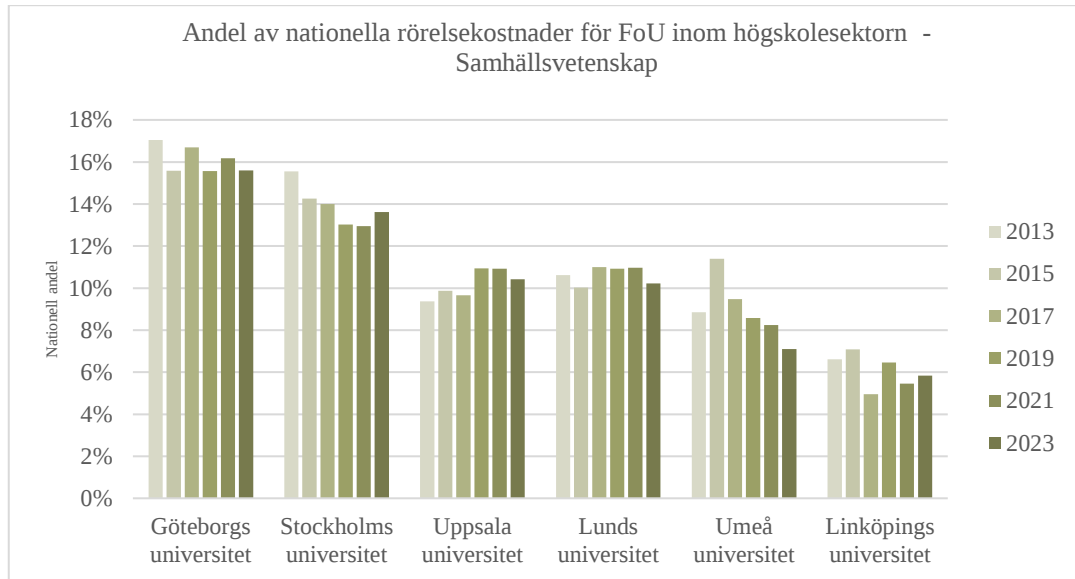
Överlag visar data på stabilitet i fördelningen mellan de sex lärosätena, med mindre justeringar i respektive lärosätes andelar av de totala rörelsekostnaderna för FoU.

Forskning vid Stockholms universitet bedrivs nästan uteslutande inom SCB:s forskningsämnesområden Naturvetenskap, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst. Juridik ingår i forskningsämnesområdet Samhällsvetenskap. Figur 2–Figur 4 visar hur utvecklingen har sett ut för forskningsämnesområdena Naturvetenskap, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst.

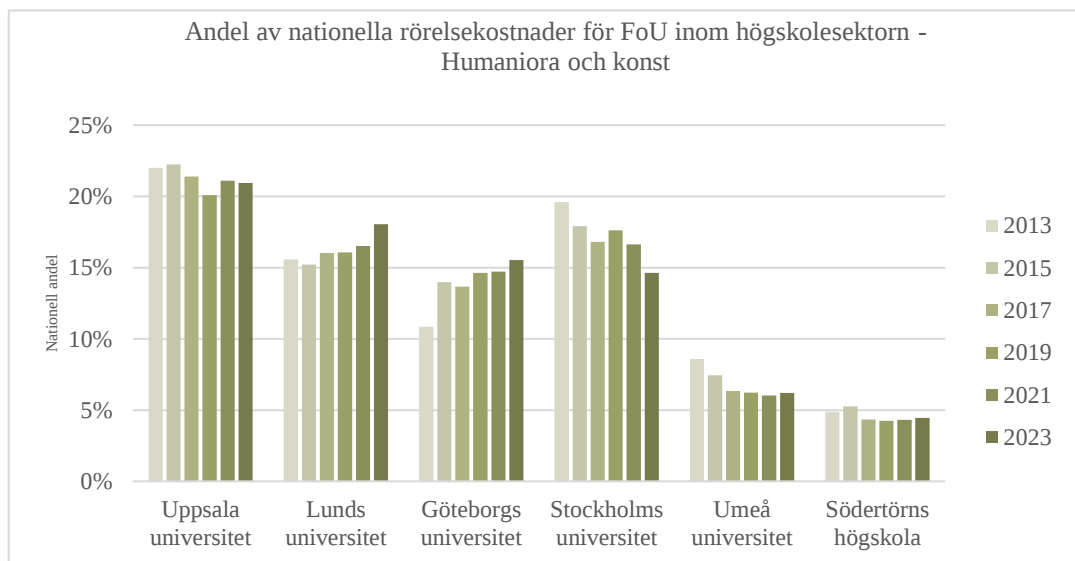
2.1.1 Rörelsekostnader för FoU – per forskningsämnesområde

Figur 2. Stockholms universitets rörelsekostnader för FoU under 2013–2023 inom forskningsämnesområdet Naturvetenskap uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom samma forskningsämnesområde. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2023. Rörelsekostnaderna för FoU inom Naturvetenskap ökade från 7,5 miljarder SEK 2013 till 11,5 miljarder SEK 2023.

Figur 3. Stockholms universitets rörelsekostnader för FoU under 2013–2023 inom forskningsämnesområdet Samhällsvetenskap uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom samma forskningsämnesområde. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2023. Rörelsekostnaderna för FoU inom Samhällsvetenskap ökade från 4,9 miljarder SEK 2013 till 7,2 miljarder SEK 2023.

Figur 4. Stockholms universitets rörelsekostnader för FoU under 2013–2023 inom forskningsämnesområdet Humaniora och konst uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom samma forskningsämnesområde. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2023. Rörelsekostnaderna för FoU inom Humaniora och konst ökade från 2 miljarder SEK 2013 till 2,9 miljarder SEK 2023.

Figur 2–Figur 4 visar att, trots att Stockholms universitets andel av de nationella rörelsekostnaderna för FoU är cirka 7,5 % (Figur 1), är Stockholms universitets nationella andel av rörelsekostnaderna störst i landet inom Naturvetenskap (17,3 %) och näst störst inom Samhällsvetenskap (13,6 %). Förklaringen till att Stockholms universitets andel för samtliga forskningsämnesområden är lägre är att universitetet har en mycket begränsad verksamhet inom forskningsämnesområdena Teknik, Medicin och hälsovetenskap samt Lantbruksvetenskap och veterinärmedicin, vilka tillsammans utgör över hälften av de totala nationella rörelsekostnaderna.

Inom Naturvetenskap har Stockholms universitet under perioden haft en stark och stabil position bland de största forskningsutförarna. Universitetet nådde sin högsta andel 2021, och har därefter minskat något till år 2023. Trots nedgången behåller Stockholms universitet en betydande andel och ligger nära Lunds universitet, som ökade sin andel under samma period.

Inom Samhällsvetenskap har Stockholms universitet varit en av de dominerande aktörerna under perioden, även om andelen har minskat något under tioårsperioden. Göteborgs universitet har haft en något större andel under större delen av perioden, men Stockholms universitet har haft en stabil plats bland de största forskningsutförarna.

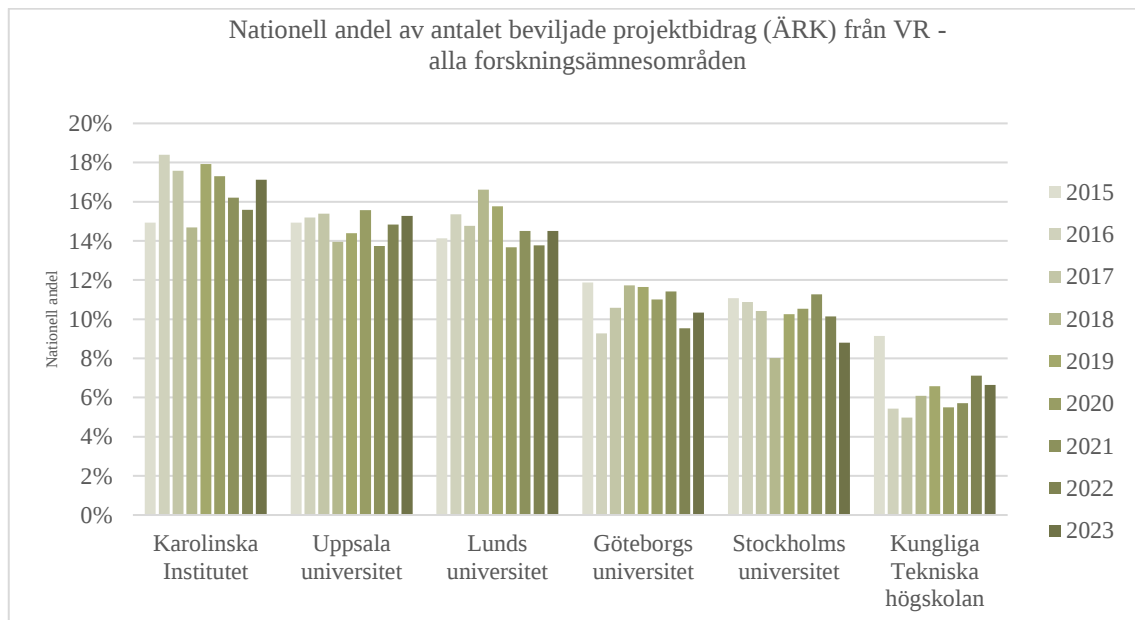
Inom Humaniora och konst har Stockholms universitet tappat andelar, från en nivå nära 20 % i början av perioden till 14,6 % år 2023. Detta innebär att universitetet placeras efter Uppsala, Lunds och Göteborgs universitet, som ökat sina andelar under perioden. Stockholms universitet har nu den fjärde största forskningsverksamheten inom forskningsämnesområdet. Skillnaderna mot Göteborgs universitet, som har både en humanistisk och en konstnärlig fakultet, är dock små.

Sammanfattningsvis har Stockholms universitet behållit en stabil eller ledande andel inom Naturvetenskap och Samhällsvetenskap men har förlorat andelar inom Humaniora och konst, där de andra lärosätena ökat sina andelar. Det är samtidigt värt att notera att Naturvetenskap är det ekonomiskt sett största forskningsämnesområdet (11,5 miljarder SEK år 2023) jämfört med Samhällsvetenskap (7,2 miljarder SEK år 2023) och Humaniora och konst (2,9 miljarder SEK år 2023). Detta medför att även relativt små förändringar får större utslag i de två senare figurerna vilket gör variationerna i data större.

2.2 Vetenskapsrådets projektbidrag med inriktning mot något av Vetenskapsrådets ämnesråd, råd och kommittéer (ÄRK)

Vetenskapsrådets projektbidrag som har inriktning mot något av Vetenskapsrådets ämnesråd, råd och kommittéer (ÄRK) är rådets största bidragsform.⁴ Bidragen beviljas i konkurrens efter en gedigen sakkunniggranskning där vetenskaplig kvalitet är den huvudsakliga bedömningsgrunden. Denna typ av projektbidrag beviljas för fria forskarinitierade projekt och utgör ett viktigt verktyg för att forskare på ett oberoende vis ska kunna realisera sina egna idéer.

I Figur 5–Figur 8 visas Stockholms universitets andel av det totala antalet beviljade projektbidrag (ÄRK) från Vetenskapsrådet (VR) per år och forskningsämnesområde, enligt SCB-standard, för perioden 2015–2023. Stockholms universitets andelar jämförs med andelarna för de andra största bidragsmottagarna. Data har inhämtats från Vetenskapsrådet.⁵

Figur 5. Andelar av det totala antalet projektbidrag beviljade av VR per medelsförvaltare under perioden 2015–2023. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2023. Det sammanlagda beloppet av beviljade projektbidrag (ÄRK) från VR har ökat från 2,2 miljarder SEK 2015 till 2,5 miljarder SEK 2023.

⁴ Denna form av projektbidrag benämndes tidigare "projektbidrag fritt" i Vetenskapsrådets data. Sedan 2024 kategoriseras de som projektbidrag med tematisk inriktning mot något av Vetenskapsrådets ämnesråd, råd och kommittéer (ÄRK) dvs.: Naturvetenskap och teknik, Humaniora och samhällsvetenskap, Medicin och hälsa, Utbildningsvetenskap, Konstnärlig forskning, Utvecklingsforskning (som är avvecklad).

⁵ <https://www.vr.se/analys/svensk-forskning-i-siffror/vetenskapsradets-forskningsfinansiering-i-siffror.html>

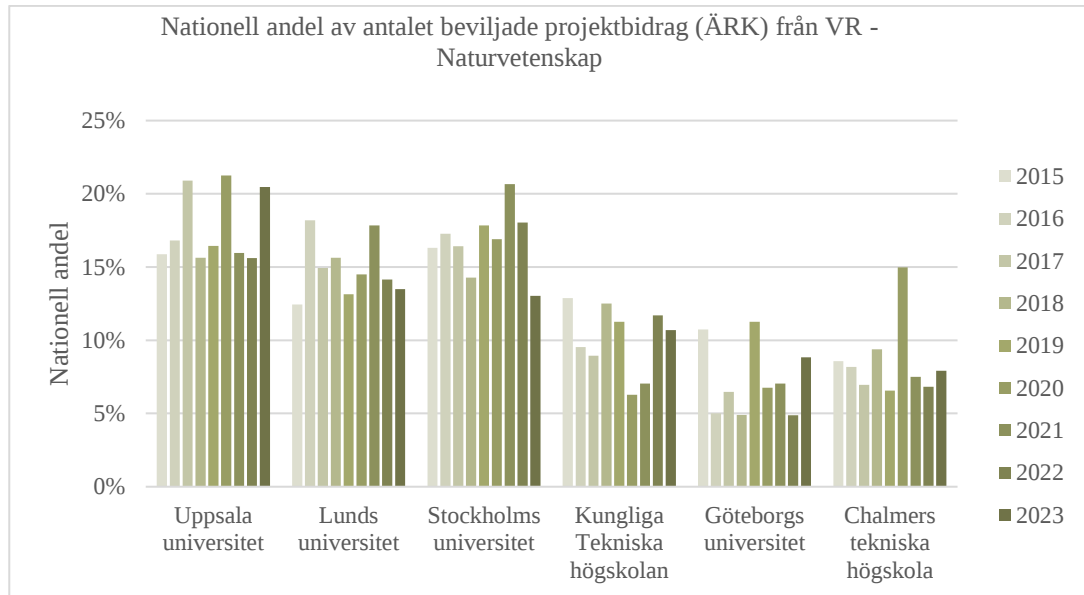
Figur 5 kan jämföras med Figur 1, två indikatorer som är beroende av varandra då ett ökat antal beviljade bidrag även leder till ökade rörelsekostnader. År 2023 stod Stockholms universitet för cirka 7,5 % av högskolesektorns rörelsekostnader för FoU, medan universitetet beviljades knappt 9 % av Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) inom alla forskningsämnesområden. Att andelen beviljade bidrag är något större kan förklaras med att en mycket stor del av Vetenskapsrådets projektbidrag går till de breda etablerade universiteten, medan rörelsekostnaderna har större spridning över hela högskolesektorn.

Figur 5 visar att Stockholms universitets andel av beviljade projektbidrag har varierat mellan 8,0 % och 11,3 % under perioden 2015–2023, med en nedgång mot slutet av perioden till 8,8 % år 2023. Detta indikerar att universitetet har förlorat viss andel inom Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK). Under samma period har Karolinska institutet uppvisat en stabil eller ökande trend. Även Uppsala universitet och Lunds universitet har sett en viss återhämtning mot slutet av perioden. Sammanfattningsvis visar tabellen att Stockholms universitet har en stabil men möjligen något försvagad position i förhållande till andra stora mottagare av Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK).

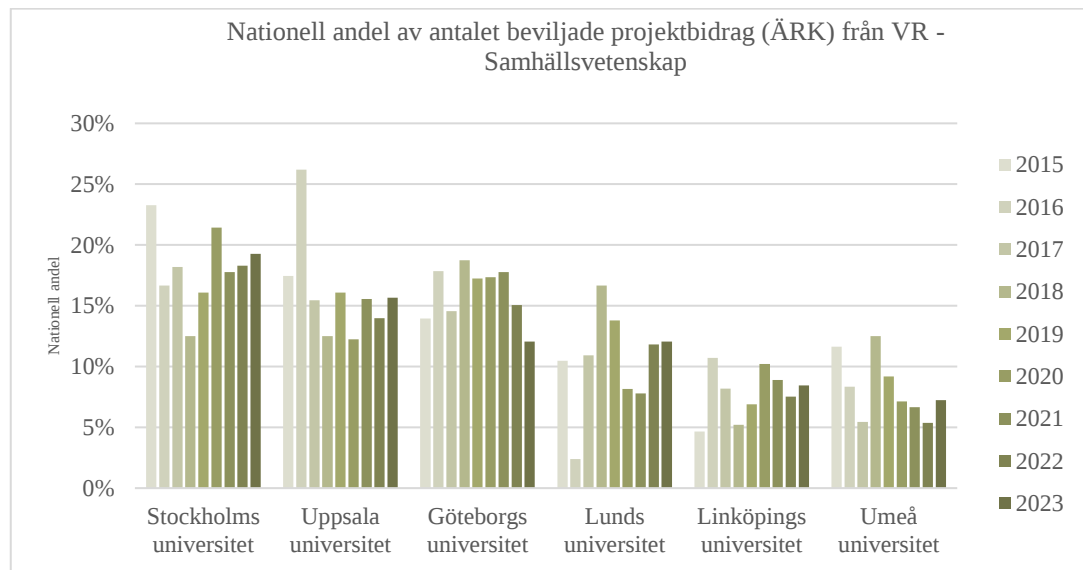
Samtidigt är det naturligt med årliga variationer i antalet beviljade projekt, och sådana fluktuationer behöver inte innebära långsiktiga förändringar i universitetets forskningskapacitet. Vidare kan skillnaderna mellan lärosätena i figuren delvis förklaras av att Stockholms universitet saknar både teknisk och medicinsk fakultet, till skillnad från Karolinska institutet (KI), Uppsala universitet, Lunds universitet och Göteborgs universitet (där KI har endast medicinsk fakultet och Göteborgs universitet saknar teknisk fakultet). Vetenskapsrådet beviljar generellt ett större antal projekt inom naturvetenskap och teknik än inom humaniora och samhällsvetenskap, vilket påverkar fördelningen av projektbidrag mellan lärosätena. Denna utveckling kan antas öka i och med regeringens utlovade prioriteringar av STEM-områden⁶, vilket kommer att redovisas i forsknings- och innovationspropositionen som presenteras i slutet av 2024.

⁶ STEM står för Science, Technology, Engineering, och Mathematics, vilket på svenska motsvarar naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik.

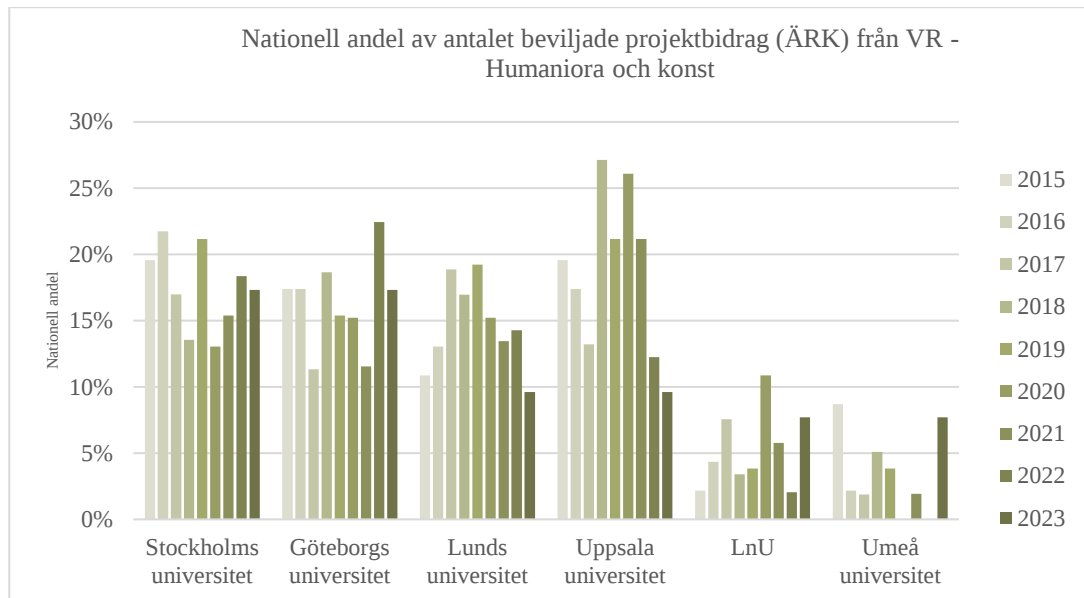
2.2.1 Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) – per forskningsämnesområde

Figur 6. Andelar av det totala antalet projektbidrag (ÄRK) inom forskningsämnesområdet Naturvetenskap beviljade av VR per medelsförvaltare under perioden 2015–2023. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2023. Det sammanlagda beloppet av beviljade projektbidrag (ÄRK) från VR inom Naturvetenskap har ökat från 755 miljoner SEK 2015 till 827 miljoner SEK 2023.

Figur 7. Andelar av det totala antalet projektbidrag (ÄRK) inom forskningsämnesområdet Samhällsvetenskap beviljade av VR per medelsförvaltare under perioden 2015–2023. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2023. Det sammanlagda beloppet av beviljade projektbidrag (ÄRK) från VR inom samhällsvetenskap har ökat från 384 miljoner SEK 2015 till 407 miljoner SEK 2023.

Figur 8. Andelar av det totala antalet projektbidrag (ÄRK) inom forskningsämnesområdet Humaniora och konst beviljade av VR per medelsförvaltare under perioden 2015–2023. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fyra mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2023. Det sammanlagda beloppet av beviljade projektbidrag (ÄRK) från VR inom Humaniora och konst har ökat från 159 miljoner SEK 2015 till 223 miljoner SEK 2023.

Siffrorna i Figur 6–Figur 8 varierar mer från år till år jämfört med de i Figur 5. Detta p.g.a. ett mindre statistiskt underlag. En genomgång av Stockholms universitets andel av beviljade projektbidrag från Vetenskapsrådet inom de tre forskningsämnesområdena Naturvetenskap, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst visar att universitetet har en stark position inom samtliga forskningsämnesområden under perioden 2015–2023.

Inom Naturvetenskap har Stockholms universitets andel varierat med 7,7 procentenheter under perioden. År 2021 nådde universitetet sin högsta andel på 20,7 %, varefter andelen har sjunkit till 13,0 % år 2023. Det är också den lägsta andelen under perioden. Trots denna variation har Stockholms universitet konsekvent varit en av de större mottagarna inom Naturvetenskap.

Inom Samhällsvetenskap har Stockholms universitet haft en betydande närvaro med en högsta andel på 23,3 % år 2015 och en ny topp på 21,4 % år 2020. År 2023 uppgick andelen till 19,3 %, vilket visar att universitetet fortsatt är en stark aktör inom området. Andelen har varierat något, men Stockholms universitet har generellt haft en stark position jämfört med andra lärosäten, där Uppsala universitet och Göteborgs universitet också haft starka år, men med något större fluktuationer.

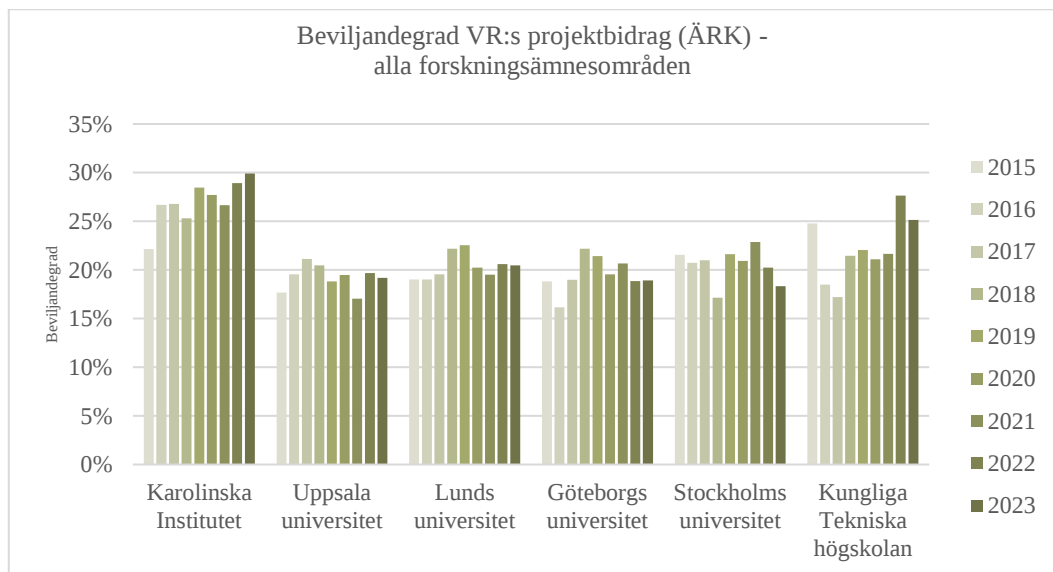
Även inom humaniora och konst har Stockholms universitet haft en betydande andel, med variationer mellan 13,0 % och 21,7 % under perioden. År 2023 var andelen 17,3 %, vilket visar på en stark position. Göteborgs universitet och Uppsala universitet har konkurrerat om höga andelar under vissa år, särskilt Uppsala med en topp på 27,1 % år 2018. Stockholms universitets andel har varit relativt stabil och konsekvent hög, vilket är särskilt positivt med tanke på att universitetet – till skillnad från Göteborgs universitet, som placerar sig näst efter – saknar en konsthögskola.

Sammantaget visar data från Vetenskapsrådet att Stockholms universitet har en stark ställning inom alla forskningsämnesområden när det gäller andelen beviljade projektbidrag (ÅRK). Inom Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst var Stockholms universitet den mest frekventa mottagaren av bidrag 2023, och inom Naturvetenskap den tredje mest frekventa mottagaren. Inom Naturvetenskap har universitetet haft flera starka år men uppvisar en viss nedgång i andelarna mot slutet av perioden. Fluktuationer i andelen beviljade bidrag är att förvänta, bland annat på grund av mättnadseffekter, eftersom en forskargrupp inte kan ha ett obegränsat antal pågående projektbidrag. Eftersom projekten ofta är fleråriga (vanligtvis tre år) är det naturligt att forskargrupper med redan beviljade medel för pågående projekt inte ansöker om nya medel varje år. Det kan också vara så att Stockholms universitet har mottagit andra stora bidrag, exempelvis från ERC och Wallenbergstiftelserna. I sådana fall kan en liknande effekt uppstå, där starka forskargrupper inte nödvändigtvis konkurrerar lika intensivt om medel från Vetenskapsrådet. Vidare är antalet lärare och forskare som kan söka medel inom det naturvetenskapliga området färre än inom det humanvetenskapliga området vid Stockholms universitet.

I sin helhet är Stockholms universitets resultat för denna indikator mycket positivt. Detta är rimligtvis ett resultat av universitetets kvalitetskultur och det arbete som många institutioner lägger ner på att utveckla arbetet kring bidragsansökningar, vilket tydliggörs inte minst vid institutionernas kvalitetsdialoger.

2.3 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK)

Att tilldelas en stor andel av Vetenskapsrådets beviljade projektbidrag (ÄRK) är en kvalitetsindikator. En annan kvalitetsindikator relaterad till lärosätets resurseffektivitet är beviljandegraden för de inskickade ansökningarna. Beviljandegraden för Stockholms universitet rörande Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) visas i Figur 9–Figur 12, uppdelat på år och forskningsämnesområde. Data har inhämtats från Vetenskapsrådet.⁷

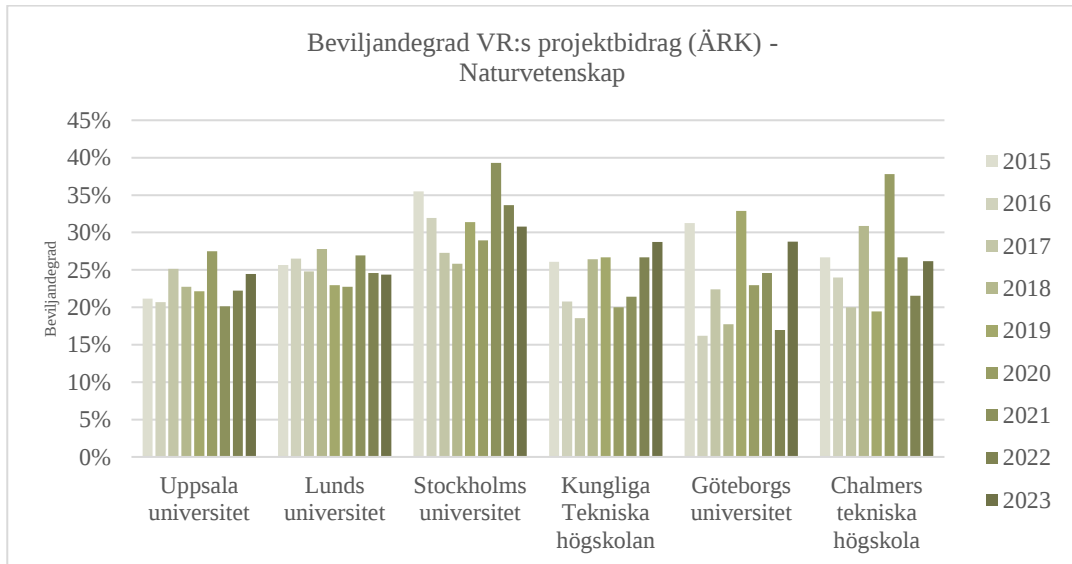

Figur 9. Beviljandegrad för ansökningar till VR:s projektbidrag (ÄRK). Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antalet beviljade projektbidrag 2023. Det totala antalet inkomna ansökningar till VR:s projektbidrag har minskat från 3 584 stycken 2015 till 3 406 stycken 2023. Nationellt snitt rörande beviljandegrad var 19 % för 2023. År 2023 beviljades 57 st. av 311 st. ansökningar från Stockholms universitet.

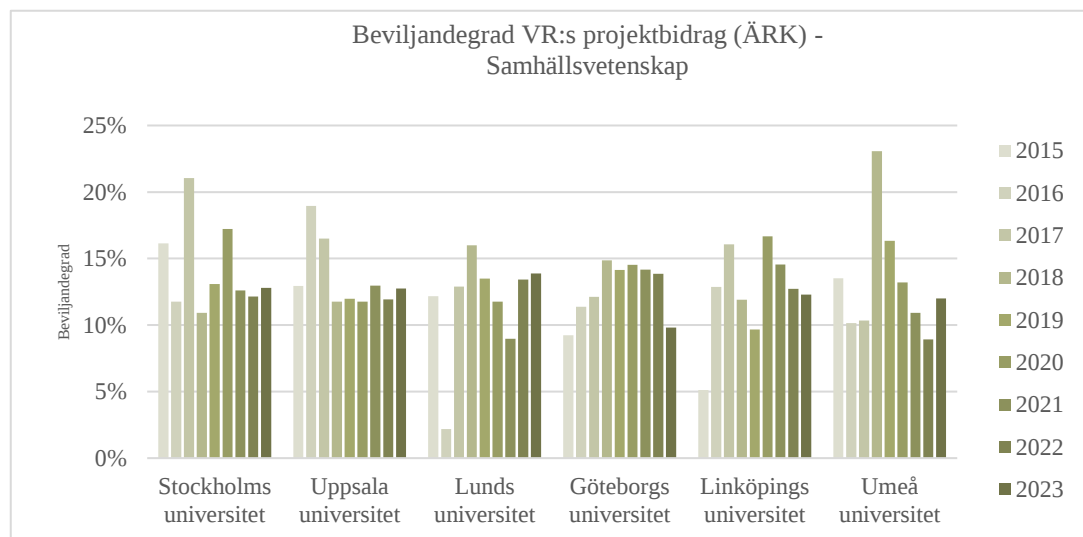
Figur 9 visar att Stockholms universitets beviljandegrad för projektbidrag (ÄRK) från Vetenskapsrådet har legat relativt stabilt, med en topp på 22,9 % år 2021 och en något lägre andel på 18,3 % år 2023, vilket är strax under det nationella snittet på 19,0 % för 2023. Dock ligger beviljandegraden för Stockholms universitet fortsatt i nivå med andra stora mottagare som Uppsala universitet (19,2 %) och Lunds universitet (20,5 %). Detta är positivt med tanke på att den nationella beviljandegraden för projektbidrag inom Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst är ungefär hälften av densamma för ämnesområdena Teknik samt Medicin och hälsovetenskap. Resultatet är positivt givet Stockholms universitets ämnesprofil.

⁷ <https://www.vr.se/analys/svensk-forskning-i-siffror/vetenskapsradets-forskningsfinansiering-i-siffror.html>

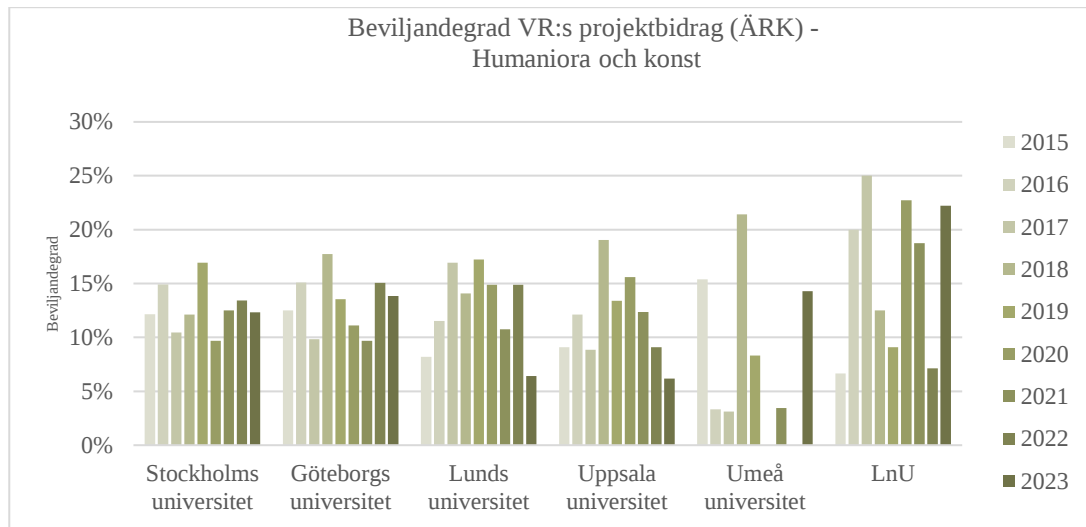
2.3.1 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) – per forskningsämnesområde

Figur 10. Beviljandegrad för ansökningar till VR:s projektbidrag (ÄRK) inom forskningsämnesområdet Naturvetenskap. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antal beviljade projektbidrag (ÄRK) 2023. Det totala antalet inkomna ansökningar till VR:s projektbidrag (ÄRK) inom Naturvetenskap har minskat från 998 stycken 2015 till 907 stycken 2023. Nationellt snitt rörande beviljandegrad inom Naturvetenskap var 24 % för 2023. År 2023 beviljades 28 st. av 91st. ansökningar inom området från Stockholms universitet.

Figur 11. Beviljandegrad för ansökningar till VR:s projektbidrag (ÄRK) inom forskningsämnesområdet Samhällsvetenskap. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antal beviljade projektbidrag (ÄRK) 2023. Det totala antalet inkomna ansökningar till VR:s projektbidrag (ÄRK) inom Samhällsvetenskap har minskat från 883 stycken 2015 till 780 stycken 2023. Nationellt snitt rörande beviljandegrad inom Samhällsvetenskap var 11 % för 2023. År 2023 beviljades 16 st. av 125 st. ansökningar inom området från Stockholms universitet.

Figur 12. Beviljandegrad för ansökningar till VR:s projektbidrag (ÄRK) inom forskningsämnesområdet Humaniora och konst. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antal beviljade projektbidrag (ÄRK) 2023. Det totala antalet inkomna ansökningar till VR:s projektbidrag (ÄRK) inom Humaniora och konst har ökat från 466 stycken 2015 till 497 stycken 2023. Nationellt snitt rörande beviljandegrad inom humaniora och konst var 10 % för 2023. År 2023 beviljades 9 st. av 73 st. ansökningar inom området från Stockholms universitet.

Inom Naturvetenskap har Stockholms universitet haft en hög och stabil beviljandegrad, med en topp på 39,3 % år 2021 och en nivå på 30,8 % år 2023. Detta är en god bit över det nationella genomsnittet för området som var 24 % år 2023. Sammantaget visas en stark position inom området, även om det finns viss variation mellan åren.

Inom Samhällsvetenskap finns för vissa år under perioden större variationer i beviljandegraden (mellan 21,1 % år 2017 och 11 % år 2018). Trots fluktuationerna ligger universitetets beviljandegrad fortfarande nära andra stora lärosäten som Uppsala universitet och Lunds universitet. År 2023 var Stockholms universitets beviljandegrad 12,80 %, vilket är över det nationella genomsnittet som ligger på 11 % inom området.

Inom Humaniora och konst har Stockholms universitet haft en relativt stabil beviljandegrad, med en nivå på 12,3 % år 2023. Detta är över det nationella snittet för området där beviljandegraden år 2023 låg på 10 %. Andra lärosäten som Göteborgs universitet och Lunds universitet visar liknande variationer som Stockholms universitet inom området.

Något som återspeglas i Figur 10–Figur 12 är att beviljandegraderna generellt varierar mellan olika forskningsämnesområden. Generellt ligger Stockholms universitet i nivå med eller över flera av de andra stora bidragsmottagarna inom varje ämnesområde. I relation till beviljandegraderna för Stockholms universitet som visas i Figur 9, som innefattar alla forskningsämnesområden, är det relevant att se till de nationella beviljandegraderna inom Medicin och hälsovetenskap och Naturvetenskap varit cirka 25 % medan motsvarande siffra inom Teknik är cirka 22 %. De nationella beviljandegraderna inom Samhällsvetenskap och Humaniora och konst är dock, som ovan visats, runt 11–12 %.

I ljuset av detta ska beviljandegraderna för Stockholms universitet i Figur 9 ses som mycket positiva med tanke på den stora omfattningen av forskning som bedrivs inom Samhällsvetenskap och Humaniora och konst. Att fackinriktade lärosäten inom Medicin och hälsovetenskap eller Teknik har en högre generell beviljandegrad är inte oväntat givet hur finansieringssystemet ser ut. När det gäller de forskningsämnesområden som rör Stockholms universitet (Naturvetenskap, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst) så uppvisar Stockholms universitet en genomsnittlig beviljandegrad under de senaste fem åren på 20,5 %, att jämföras med den nationella siffran för dessa områden på 16,4 %.

Sammanfattningsvis visar Stockholms universitet generellt sett hög beviljandegrad för Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK). Det ska poängteras att beviljandegraden inte är samma sak som andelen högkvalitativa ansökningar då många avslagna ansökningar tilldelas ett högt betyg under utvärderingsprocessen. Däremot finns det ett starkt samband mellan beviljandegrad och betygsfördelning på ansökningarna.

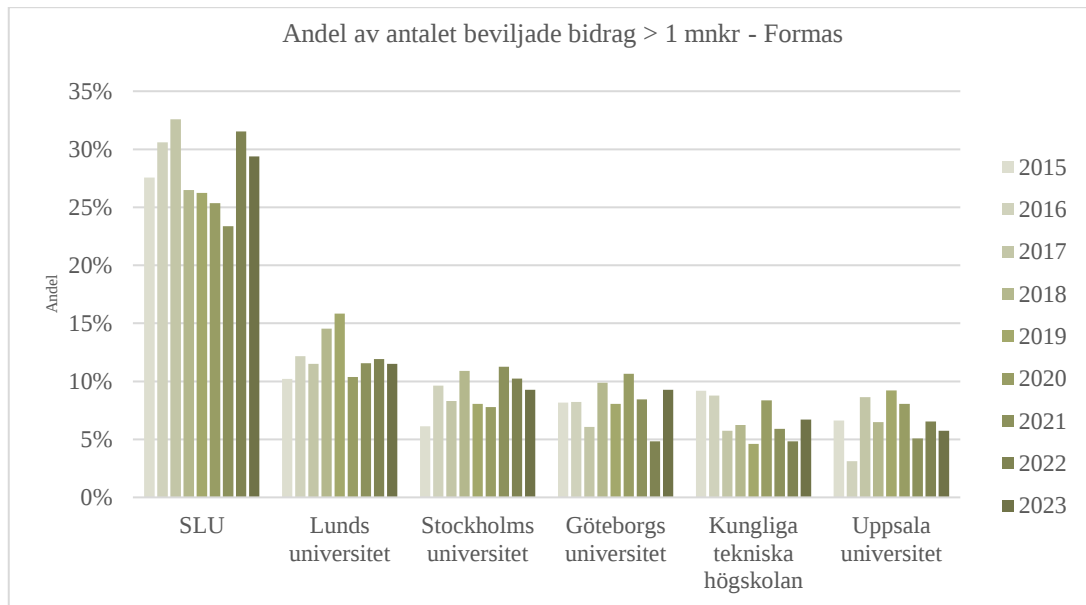
2.4 Beviljade externa medel från ytterligare finansiärer

För flertalet institutioner vid Stockholms universitet är inte Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) den viktigaste eller den enda externa finansieringen av forskning. För att lyfta perspektivet till andra finansiärer och andra bidragsformer används den nationella projekt-databasen SweCRIS som innehåller beviljade externa projektmedel från ett flertal externa finansiärer. Utifrån SweCRIS beräknas Stockholms universitets andel av olika finansiärers beviljade bidrag nedan.⁸

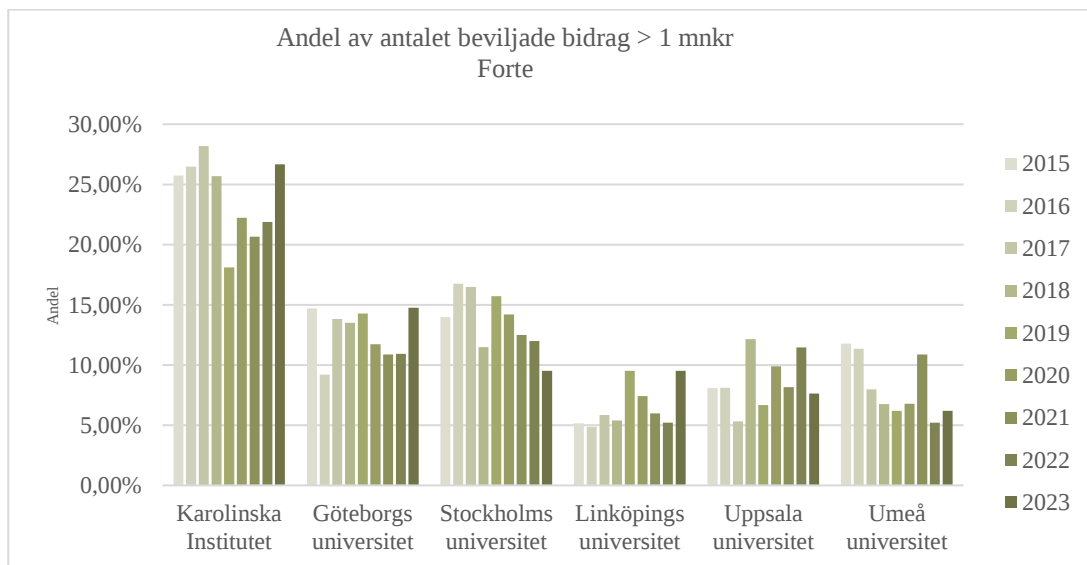
För att undvika att mindre konferens- eller resebidrag inkluderas beaktas endast bidrag med en totalbudget över 1 mnkr vid framtagandet av denna indikator. Det är värt att notera att flertalet av de beviljade bidragen som ingår i SweCRIS är samarbetsprojekt där medel vidareförmädlas av den medelsförvaltande organisationen till flera forskningsutförare. I databasen tillfaller dock hela det beviljade beloppet den primära medelsförvaltaren.

Storleken på bidrag i SweCRIS varierar kraftigt då databasen innehåller projekt-, program- och karriärsbidrag. Med anledning av detta används här andelen av antalet beviljade bidrag istället för andelen av de faktiskt beviljade medlen. De finansiärer som här undersöks närmare är Forskningsrådet för hållbar utveckling (Formas), Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Stiftelsen för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning (Riksbankens Jubileumsfond) och Vetenskapsrådet.

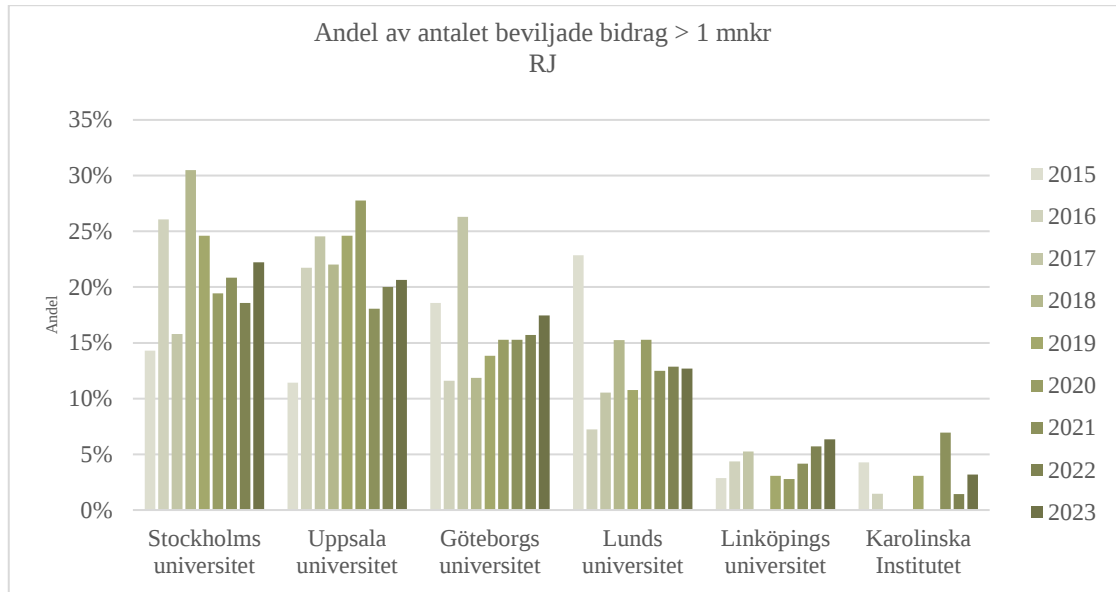
⁸ Data är hämtad från i SweCRIS: <https://www.vr.se/swecris#/>

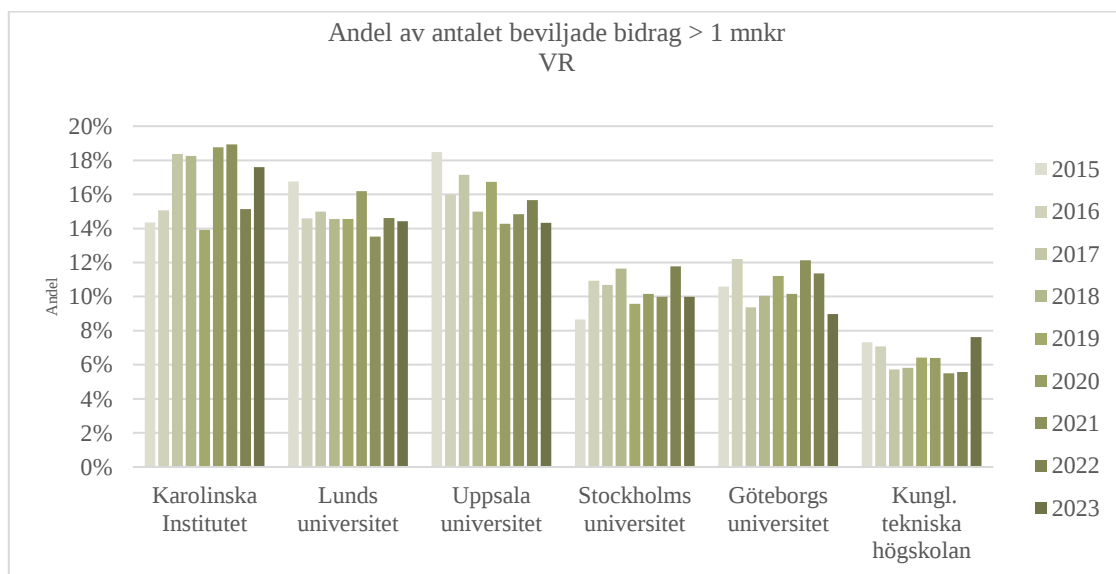
Figur 13. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från Formas per koordinerande organisation under perioden 2015–2023. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Sveriges lantbruksuniversitet är förkortat till SLU. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2023. Under 2023 beviljade Formas medel om totalt drygt 1 780 miljoner kronor, vilket är 63,5 miljoner kronor mindre än 2022. 81 % av medlen gick till universitet och högskolor.

Figur 14. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från Forte per koordinerande organisation under perioden 2015–2023. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2023. Av de 871 miljoner kronor som Forte utbetalade under 2023 gick 93 procent till universitet och högskolor.

Figur 15. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från Riksbankens Jubileumsfond (RJ) per koordinerande organisation under perioden 2015–2023. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2023. Under 2023 betalade RJ ut ca. 485 miljoner kronor i stöd till forskning och forskningsrelaterade uppgifter.

Figur 16. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från VR per koordinerande organisation under perioden 2015–2023. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2023. År 2023 betalade VR ut 568 miljoner kronor som stöd till Stockholms universitet.

Under perioden 2015–2023 har Stockholms universitet tilldelats en varierande andel av de beviljade bidragen från Formas, men den generella bilden är att universitetet har haft en stabil närvaro och legat bland de större mottagarna, särskilt under de senaste åren. SLU är den mest framträdande mottagaren av bidrag från Formas under hela perioden, vilket är väntat med tanke på SLU:s inriktning mot miljö, hållbarhet och lantbruk – områden som Formas främst stödjer. Även Lunds universitet har haft en relativt stabil andel av beviljade bidrag från Formas.

När det gäller Forte har andelen av de beviljade bidragen för Stockholms universitet varit som högst 16,8 % under perioden, men därefter har universitetet sett en gradvis nedgång till 9,5 % år 2023. Trots denna nedgång har Stockholms universitet uppvisat ett bra resultat hos Forte, särskilt med tanke på att universitetet saknar medicinsk fakultet. Det kan särskilt lyftas fram att under perioden 2019–2023 hade lärare och forskare vid Stockholms universitet den högsta beviljandegraden hos Forte, med 19 procent. Vidare var Stockholms universitet den näst största mottagaren av medel från Forte under 2023, med 13 % av de utbetalda medlen.⁹ Karolinska Institutet var den största mottagaren av Forte-bidrag, med 20 procent av medlen, vilket överensstämmer med lärosätets fokus på medicin och hälsa – områden som Forte prioriterar.

Inom RJ har Stockholms universitet haft en framträdande position bland bidragsmottagarna, med relativt stora variationer från år till år, men en stark och konsekvent närvaro under perioden. Detta visar på en kontinuerlig förmåga att attrahera bidrag inom humaniora och samhällsvetenskap.

Stockholms universitet har haft en stabil andel av de beviljade bidragen från Vetenskapsrådet, med små fluktuationer över åren. Motsvarande utvecklingen kan ses för Uppsala universitet, Lunds universitet och Göteborgs universitet. Stockholms universitets andel har legat mellan 8,7 % (2015) och 11,8 % (2022). År 2023 uppgick andelen till knappt 10 %, vilket är i linje med det genomsnittliga utfallet under perioden. Detta antyder en fortsatt stark position inom Vetenskapsrådets samtliga bidragsformer.

Sammantaget är variationerna från år till år stundtals relativt stora, vilket gör det svårt att dra säkra slutsatser om långsiktiga trender. Stockholms universitet har dock haft en stabil position hos de fyra externa finansiärerna.

⁹ Forte, årsredovisning 2023: <https://forte.se/wp-content/uploads/2024/02/forte-a-rsredovisning-2023-tga.pdf>

2.5 Medel från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse

Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW) är den i särklass största av Wallenbergstiftelserna, den största privata forskningsfinansiären i Sverige och en av de största i Europa. Sammantaget är Wallenbergstiftelserna universitetets näst största externa forskningsfinansiär (med 245 mnkr i externa intäkter under 2023), efter Vetenskapsrådet (596 mnkr) och följt av EU:s ramforskningsprogram (200 mnkr).¹⁰

Indikatorn är viktig att följa då erhållna projektanslag från Wallenbergstiftelserna är en stark indikation på vetenskaplig kvalitet – ansökningar genomgår en universitetsintern gransknings- och urvalsprocess samt en gedigen granskning med externa, internationella experter. KAW beviljar projekt som ”bedöms hålla högsta internationella klass och ha möjlighet att leda till framtida vetenskapliga genombrott”. Projektanslag från KAW är också bland de största som beviljas till enskilda lärare och forskare som huvudsökande (sedan 2019 års utlysning också med krav på en konstellation om minst en och högst fyra medsökande lärare/forskare, vilka bedöms tillsammans med huvudsökande). KAW beviljar huvudsakligen projektanslag inom medicin, teknik och naturvetenskap. Som tidigare nämnts saknar Stockholms universitet såväl medicinsk som teknisk fakultet, men universitetets lärare och forskare är som framgår av tabellen nedan ändå exceptionellt framgångsrika här.

Tabell 1. Av KAW beviljade ansökningar inom bidragsformen ”forskningsprojekt av hög vetenskaplig potential” per år och huvudsökandes hemvist. Belopp anges i tkr och inom parentes anges antalet beviljade projekt.

Lärosäte	2018	2019	2020	2022	2024	2018–2024
KI	104 200 (4)	134 500 (4)	142 500 (4)	135 300 (4)	192 000 (7)	708 500 (23)
SU	163 900 (5)	132 500 (4)	20 400 (1)	115 300 (4)	175 000 (6)	607 100 (20)
LU	55 800 (2)	95 000 (3)	68 900 (3)	120 900 (4)	87 000 (3)	427 600 (15)
UU	69 400 (3)	119 500 (4)	63 000 (2)	74 300 (2)	83 000 (3)	409 200 (14)
CTH	30 700 (1)	25 000 (1)	95 400 (3)	109 300 (4)	73 000 (3)	333 400 (12)
LiU	60 600 (2)	68 500 (2)	29 000 (1)	30 200 (1)	31 000 (1)	219 300 (7)
GU	36 700 (1)	37 000 (1)	34 700 (1)	30 200 (1)	66 000 (2)	204 600 (6)
KTH	61 200 (2)	0	0	52 300 (2)	80 000 (3)	193 500 (7)
UmU	30 000 (1)	0	58 500 (2)	0	24 000 (1)	112 500 (4)
SLU	27 500 (1)	28 000 (1)	0	32 200 (1)	0	87 700 (3)
NRM	0	0	28 600 (1)	0	24 000 (1)	52 600 (2)
Totalt	640 000 (22)	640 000 (20)	541 000 (18)	700 000 (23)	835 000 (30)	3 356 000 (113)

Not: Tabellen är sorterad efter totalt beviljat belopp de senaste fem åren.

Under pandemiåret 2021 ställdes utlysningen av projektbidrag in till följd av den globala ekonomiska nedgång som då prognosticerades. Därefter har utlysningar gjorts vartannat år, och från och med 2024 års utlysning har ett tak införts för hur många ansökningar som får skickas in från respektive lärosäte, baserat på utfall vid tidigare utlysningar. Stockholms universitet tillhör som framgår av Tabell 1 ovan det översta skiktet och får i likhet med

¹⁰ Källa: universitetets ekonomisystem, Raindance.

Karolinska institutet, Uppsala universitet och Lunds universitet, skicka in 15 ansökningar. Dessutom är Stockholms universitet en del i KAW:s storsatsning från och med år 2021 om 2,7 miljarder kronor på forskning om hållbara material inom Wallenberg Initiative Material Science for Sustainability (WISE).

2.5.1 Wallenberg Academy Fellows

Antalet erhållna Wallenberg Academy Fellows-anslag (WAF) är en indikator som möjliggör nationell jämförelse inom alla ämnesområden vad avser unga forskartalanger, både sådana som redan är verksamma vid det egna lärosätet, och förmågan att internationellt rekrytera unga excellenta forskare.

Wallenberg Academy Fellows-programmet har en utvecklande dimension avseende jämställdhet och internationalisering då finansiären ställer krav på sammansättningen av lärosätenas kandidater vad gäller underrepresenterat kön (minst 40 % av de nominerade) och andelen utlandsrekryterade (en internationell kandidat för varje intern nominering). KAW och vetenskapsakademierna organiserar dessutom mentorsprogram för Fellows, vilket bidrar till karriärutveckling av framtida forskningsledare.

Tabell 2. Antal beviljade Wallenberg Academy Fellows för Stockholms universitet vid de fem senaste utlysningarna

	2016	2017	2019	2021	2023
Humanvetenskap	1	1	1	1	2 (1)
Naturvetenskap	4	6	3	4	6
SU totalt	5	7	4	5	8 (7)
Alla lärosäten	29	24	29	27	31

I senaste utlysningssomgången 2023 (sedan 2017 utlyses programmet bara vartannat år) utnämndes åtta nya Wallenberg Academy Fellows vid Stockholms universitet; en av dem tackade dock nej då hon accepterat en annan tjänst utomlands. Stockholms universitet har följaktligen varit mycket framgångsrikt inom programmet och kommer tack vare detta från och med 2025 års utlysning att få nominera fler kandidater än tidigare: sexton stycken istället för tolv. Bara tre andra lärosäten i landet (Uppsala universitet, Lunds universitet och Karolinska institutet) får nominera lika många. Med totalt 45 beviljade Wallenberg Academy Fellows sedan starten 2012 är Stockholms universitet det mest framgångsrika lärosätet inom programmet hittills.

Efter en första femårsperiod som Fellow finns möjlighet att åternomineras för en förlängning om ytterligare fem år (liknar ERC Consolidator Grant, se avsnittet nedan). KAW har utöver Fellows-programmet även excellensbidrag i form av Wallenberg Scholars (liknar ERC Advanced Grant, se avsnittet nedan) där det också finns möjlighet att ansöka om förlängning. Vid Stockholms universitet beviljades 2024 samtliga som sökt sådan förlängning (fem stycken).

2.6 European Research Council

European Research Council (ERC) är den största finansiären av excellent grundforskning på europeisk nivå. Genom att efterfråga ambitiösa projekt med förväntade vetenskapliga genombrott kompletterar ERC de nationella finansiärerna, som sällan har motsvarande medel eller ansats. ERC är del av EU-kommissionens ramprogram för forskning och innovation. I likhet med Vetenskapsrådet ger ERC bidrag till alla ämnesområden efter en kollegial granskningsprocess baserad på vetenskaplig kvalitet. Antalet ERC-bidrag inom ett ämnesområde är därför en lämplig indikator som tillåter såväl en nationell som en europeisk jämförelse. En nackdel med denna indikator är dock att antalet bidrag till ett lärosäte är ganska litet och att fluktuationer i antalet beviljade bidrag därför kan ge stora utslag statistiskt.

ERC:s bidragsformer vänder sig till forskare i olika karriäråldrar: Starting Grant (2–7 år efter disputation), Consolidator Grant (7–12 år efter disputation) samt Advanced Grant (för seniora forskare). Synergy Grant finansierar en grupp av två till fyra forskare och är därför svår att jämföra direkt med individuell finansiering och redovisas därför separat i tabellerna nedan. ERC:s budget räcker inte till att finansiera alla ansökningar som är rekommenderade för finansiering efter utvärdering (de facto ansökningar med högsta betyg). Sökande till Starting Grant eller Consolidator Grant som har fått denna kvalitetsstämpel kan istället bli finansierade av svenska finansiärer: Vetenskapsrådet (både Starting Grant och Consolidator Grant) eller av Swedish Foundations' Starting Grant (ett samarbete mellan sex stiftelser och en förening: Erling-Perssons stiftelse, Kempestiftelserna, KK-stiftelsen, Olle Engkvist Stiftelse, Ragnar Söderbergs stiftelse, Riksbankens Jubileumsfond and Svenska Sällskapet för Medicinsk Forskning, som finansierar i huvudsak Starting Grant i enlighet med sina respektive stadgar och prioriteringar). Maxbeloppen för ERC-bidrag varierar mellan 1,5 och 10 miljoner euro beroende på bidragsform. Extra bidrag går att söka (t ex. för dyr utrustning). Tabell 3 baseras på antal beviljandebesked från ERC samt beslut av de enskilda forskarna om mottagande med Stockholms universitet som värd. Tabell 4 och Tabell 5 baseras på data från ERC:s publikationer "Outcome: Indicative statistics" (senare omdöpt till "statistics") för respektive bidragsform.¹¹

Tabell 3. Antal beviljade ERC-bidrag till Stockholms universitet respektive år (antal verksamma forskare inom parentes).

Bidragsform	2019	2020	2021	2022	2023
Starting Grant	1 (3)	2 (1)	4	2(1)	1 (0)
Consolidator Grant	1	1	2	2	5 (4)
Advanced Grant	0	4	1 (1)	3	0
Individuella ERC-bidrag totalt	2 (4)	7 (6)	7 (7)	7(6)	6 (4)
Synergy Grant-bidrag [deltagare]	0 [0]	0 [0]	Ej utlyst	0 [0]	0 [0]

Not: Under perioden har tolv ansökningar erhållit högsta ERC-betyg utan finansiering, dvs. då ERC:s budget inte har räckt till. Flera av dessa ansökningar finansierades istället av Swedish Foundations' Starting Grant.

¹¹ <https://erc.europa.eu/support/document-library/archive>

Tabell 4. Antal beviljade ERC-bidrag till Sverige respektive år.

Bidragsform	2019	2020	2021	2022	2023
Starting Grant	14	23	14	12	19
Consolidator Grant	10	6	16	12	14
Advanced Grant	6	7	6	13	10
Individuella ERC-bidrag totalt	30	36	36	37	43
Synergy Grant-bidrag [deltagare]	1 [5]	2 [3]	Ej utlyst	0 [0]	1 [4]

Not: ERC:s statistik anger endast ERC Synergy Grant-bidrag till värdlandet för koordinatör i gruppen.

Tabell 5. Antal beviljade ERC-bidrag till länder inom EU samt till associerade länder respektive år.

Bidragsform	2019	2020	2021	2022	2023
Starting Grant	408	436	397	408	400
Consolidator Grant	301	327	313	321	308
Advanced Grant	185	209	253	218	255
Individuella ERC-bidrag totalt	894	972	963	947	963
Synergy Grant-bidrag [deltagare]	37 [126]	34 [116]	Ej utlyst	35 [124]	37 [135]

Antalet individuella ERC-bidrag beviljade till Stockholms universitet under perioden 2019–2023 har hållit sig relativt konstant, med ett avvikande lägre antal första året (Tabell 3). Motsvarande antal beviljade bidrag till Sverige (Tabell 4) visar en stigande trend från 30 till 43. ERC har delat ut ett någorlunda jämnt antal individuella bidrag under perioden, med ett avvikande lägre antal första året (Tabell 5). ERC-bidraget är portabelt och främst juniora forskare flyttar ERC-bidrag. Varje år i perioden har någon forskare valt att flytta sitt projekt till eller från Stockholms universitet före projektstart (skillnad mellan beviljade bidrag i Tabell 3 och verksamma forskare inom parentes visar flytt mellan ansökanstillfälle till kontraktskrivande). Det är positivt att antalet beviljade Consolidator Grant-bidrag har stigit kontinuerligt under perioden. Under innevarande år (2024) har Stockholms universitet hittills beviljats ytterligare fem ERC-bidrag (fyra Starting Grant och två Synergy Grant). Antalet Starting Grant- och Advanced Grant-bidrag har däremot fluktuerat under perioden. Antalet individuella ERC-bidrag till Stockholms universitet har inte följt den stigande trenden för Sverige som helhet. Samtidigt har antalet sökande forskare som blivit inbjudna till ERC-intervju (steg två i utvärderingen) ökat från åtta till sjutton per år (syns inte i tabell).

Det är värt att notera att de till Stockholms universitet fyra beviljade Advanced Grant-bidragen år 2020 utgjorde hela 57 % av alla motsvarande bidrag till Sverige. På samma sätt utgjorde Stockholms universitets Starting Grant-bidrag 2021 respektive Consolidator Grant-bidrag 2023 närmare en tredjedel av motsvarande bidrag nationellt.

3 Bibliometriska indikatorer

Uppgifter rörande Stockholms universitets forskningspublikationer inhämtas från universitetets egen publikationsdatabas DiVA¹² samt från den s.k. Leidenrankingen¹³. Leidenrankingen sammanställs av Centre for Science and Technology Studies (CWTS) vid Universitetet i Leiden och bygger på data från den kommersiella publikationsdatabasen Web of Science från Clarivate Analytics.

Medan DiVA syftar till att vara heltäckande med avseende på publikationer från lärare och forskare vid Stockholms universitet så innehåller Web of Science endast en delmängd av samma data, framför allt för tidskriftsartiklar. Web of Sciences täckningsgrad av Stockholms universitets totala publikationsmängd varierar mellan forskningsämnesområden och är bättre inom Naturvetenskap än inom Samhällsvetenskap och Humaniora och konst. Leidenrankingen inkluderar endast sakkunniggranskade tidskriftsartiklar publicerade framför allt i internationella engelskspråkiga tidskrifter.

3.1 Publiceringsvolym och författarsamarbeten

3.1.1 Enligt Leidenrankingen

Baserat på Leidenrankingen visar Tabell 6 utvecklingen av antalet vetenskapliga publikationer författade av lärare och forskare vid Stockholms universitet tillsammans med andelen samförfattade artiklar generellt och andelen internationellt samförfattade artiklar.

Tabell 6. Utvecklingen av antalet vetenskapliga artiklar författade av forskare med affiliering till Stockholms universitet, enligt Leidenrankingen. Tabellen visar även utvecklingen av andelen artiklar som är samförfattade med forskare från andra organisationer samt utvecklingen av andelen artiklar som är internationellt samförfattade. Antalet artiklar är heltalsräknade, dvs. samförfattade artiklar delas inte upp i författarandelar.

Tidsperiod	Antal artiklar	Andel samförfattade artiklar	Andel internationella samförfattade artiklar
2007–2010	5917	77%	59%
2008–2011	6475	78%	60%
2009–2012	7103	79%	62%
2010–2013	7751	81%	63%
2011–2014	8317	82%	64%
2012–2015	8997	83%	65%
2013–2016	9554	85%	68%
2014–2017	10117	86%	70%

¹² <https://su.diva-portal.org>

¹³ <https://www.leidenranking.com>

2015–2018	10749	87%	73%
2016–2019	11302	88%	74%
2017–2020	11936	88%	75%
2018–2021	12485	89%	75%
2019–2022	12632	89%	76%

Både andelen samförfattade och andelen internationella samförfattade artiklar har stadigt ökat under lång tid. Utvecklingen har stabiliserats under den senast undersökta tidsperioden. Tabell 7 visar Stockholms universitets siffror för 2019–2022 i jämförelse med andra svenska lärosäten.

Tabell 7. Antalet vetenskapliga artiklar, andel samförfattade artiklar och andel internationell samförfattade artiklar under perioden 2019–2022 för ett urval av svenska lärosäten, enligt Leidenrankingen.

Lärosäte	Antal artiklar	Andel samförfattade artiklar	Andel internationella samförfattade artiklar
Karolinska institutet	27974	93%	75%
Lunds universitet	21892	86%	71%
Uppsala universitet	20200	87%	69%
Göteborgs universitet	16458	87%	66%
Stockholms universitet	12632	89%	76%
Kungliga tekniska högskolan	11528	87%	73%
Linköpings universitet	9223	85%	62%
Chalmers tekniska högskola	8246	86%	68%
Umeå universitet	7919	85%	63%
Sveriges lantbruksuniversitet	7587	91%	76%
Örebro universitet	3502	87%	59%
Luleå tekniska universitet	3384	85%	72%

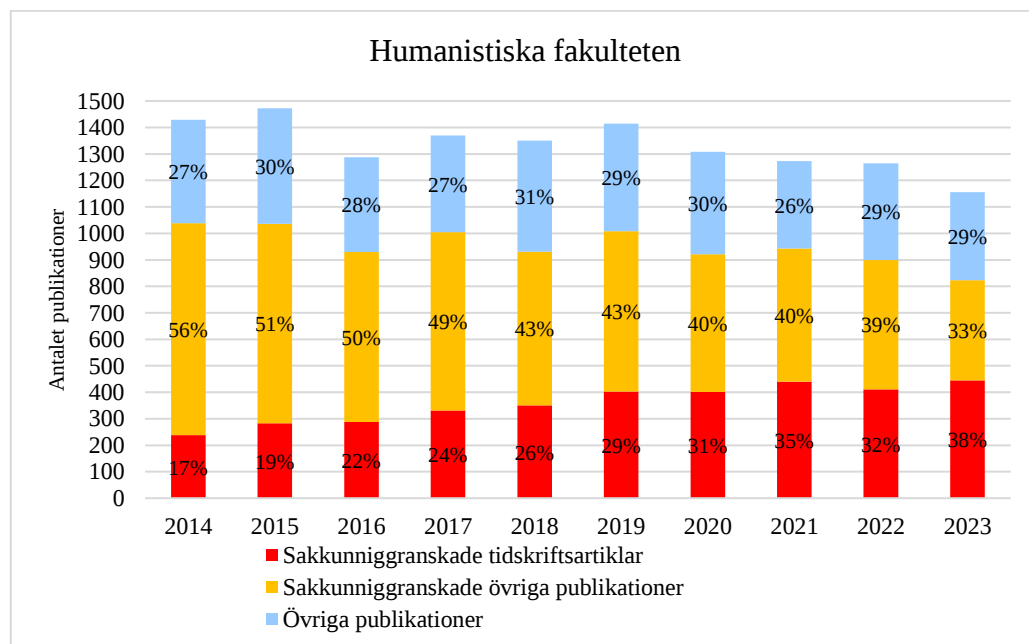
Antalet publicerade artiklar per lärosäte korrelerar väl med lärosätenas rörelsekostnader för forskning och utveckling, se Figur 1. Stockholms universitet och Sveriges lantbruksuniversitet är de lärosäten i Sverige som har högst andel internationellt samförfattade publikationer. Ökningen har stabiliserats på en hög nivå, vilket tyder på att andelen internationellt samförfattade publikationer kan ha nått en plåtå runt 75 %. Samtliga svenska lärosäten har under den senaste tioårsperioden genomgått en liknande utveckling; de ökar stadigt sina andelar av samförfattade publikationer generellt och internationellt samförfattade publikationer. Likaså har förhållandena mellan de svenska lärosätena för dessa parametrar varit relativt konstanta under samma period.

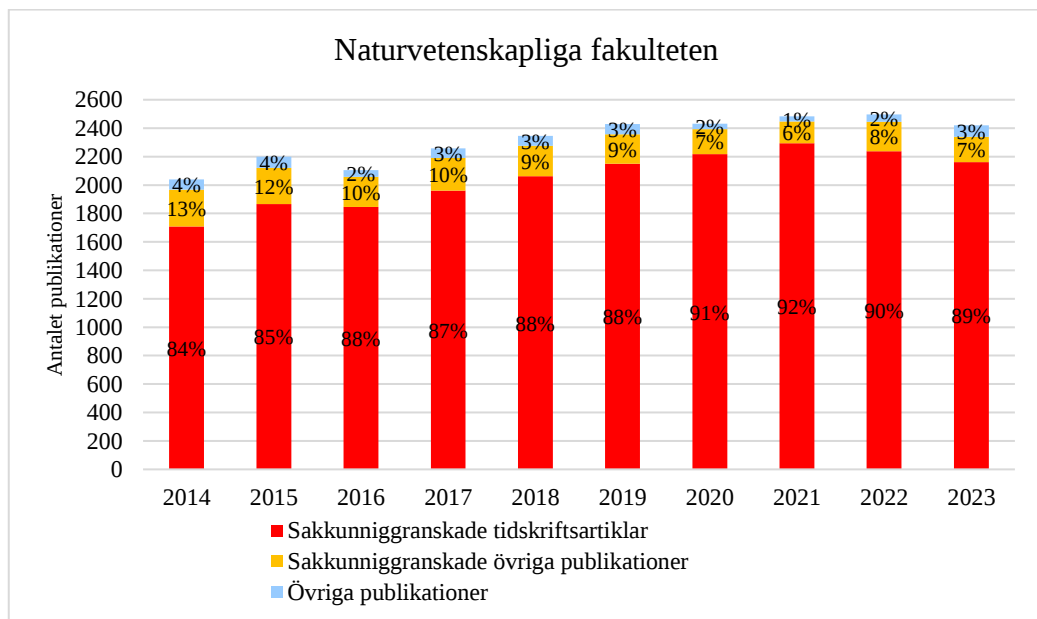
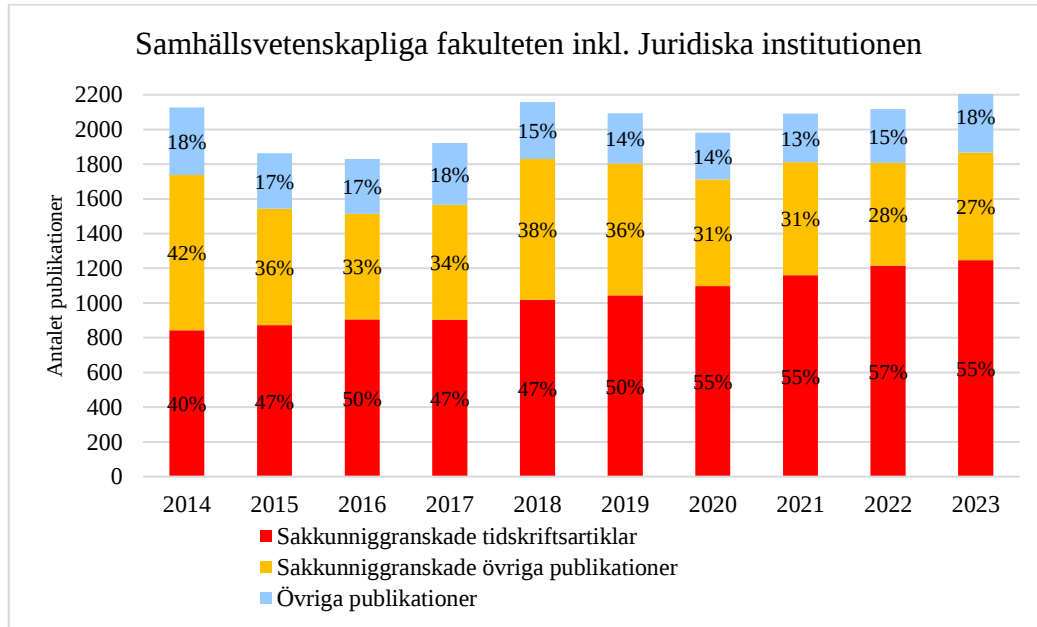
3.1.2 Enligt DiVA

Enligt rektors beslut (dnr SU 301-1350-05) ska alla Stockholms universitets publikationer, dvs. all vetenskaplig publicering samt publikationer inom ramen för samverkansuppgiften, från och med 2007 registreras i DiVA. Figur 17 visar fördelningen av publikationstyper från DiVA-data per fakultet. Där finns tydliga skillnader mellan de fyra fakulteterna:

Naturvetenskapliga fakulteten publicerar nästan enbart sakkunniggranskade tidskriftsartiklar, medan Humanistiska fakulteten framför allt har andra publikationstyper. Humanistiska fakulteten visar en ökning i antalet och andelen sakkunniggranskade tidskriftsartiklar under de senaste åren, dock har antalet för de andra publikationstyper minskat något. För Samhällsvetenskapliga fakulteten var antalet publikationer och andel publikationstyper relativt stabilt mellan 2020 och 2022, med liten ökning i antalet i 2023. Naturvetenskapliga fakulteten visade en stadig ökning i antalet sakkunniggranskade artiklar upp till 2021, men antalet har minskat något under 2022 och 2023.

Tabell 8-Tabell 10 visar antal publikationer uppdelat på publikationstyp och språk (svenska, andra språk och engelska) totalt vid Stockholms universitet och redovisat separat för det Humanvetenskapliga respektive det Naturvetenskapliga vetenskapsområdet.

Figur 17. Andelen sakkunniggranskade tidskriftsartiklar och andra publikationer av det totala antalet publikationer per fakultet enligt DiVA.

Tabell 8. Antal publikationer i DiVA per publikationstyp och år – alla forskningsområden.

Publikationstyp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sakkunniggranskat, på andra språk	1784	1708	1822	1967	1973	2004	2050	2109	2274
Sakkunniggranskat, på svenska	124	147	120	131	127	126	135	163	119
Avhandlingar, på andra språk	85	82	98	85	68	107	74	80	89
Avhandlingar, på svenska	38	39	31	28	22	16	23	23	38
Övrigt vetenskapligt, på andra språk	494	425	431	484	466	289	333	317	309
Övrigt vetenskapligt, på svenska	553	478	512	489	482	409	412	369	283
Populärvetenskap, debatt mm. på andra språk	28	42	26	33	31	42	45	53	43
Populärvetenskap, debatt mm. på svenska	219	178	226	258	276	258	252	230	223
Totalt	3325	3099	3266	3475	3445	3251	3324	3344	3378
Andel sakkunniggranskat av totalt antal	57%	60%	59%	60%	61%	66%	66%	68%	71%
Andel på andra språk av totalt antal	72%	73%	73%	74%	74%	75%	75%	77%	80%
Andel engelska av andra språk	91%	92%	93%	94%	93%	93%	94%	94%	95%

Tabell 9. Antal publikationer i DiVA per publikationstyp och år – Humanvetenskapliga området.

Publikationstyp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sakkunniggranskat, på andra språk	1784	1708	1822	1967	1973	2004	2050	2109	2274
Sakkunniggranskat, på svenska	124	147	120	131	127	126	135	163	119
Avhandlingar, på andra språk	85	82	98	85	68	107	74	80	89
Avhandlingar, på svenska	38	39	31	28	22	16	23	23	38
Övrigt vetenskapligt, på andra språk	494	425	431	484	466	289	333	317	309
Övrigt vetenskapligt, på svenska	553	478	512	489	482	409	412	369	283
Populärvetenskap, debatt mm. på andra språk	28	42	26	33	31	42	45	53	43
Populärvetenskap, debatt mm. på svenska	219	178	226	258	276	258	252	230	223
Totalt	3325	3099	3266	3475	3445	3251	3324	3344	3378
Andel sakkunniggranskat av totalt antal	57%	60%	59%	60%	61%	66%	66%	68%	71%
Andel på andra språk av totalt antal	72%	73%	73%	74%	74%	75%	75%	77%	80%
Andel engelska av andra språk	91%	92%	93%	94%	93%	93%	94%	94%	95%

Tabell 10. Antal publikationer i DiVA per publikationstyp och år – Naturvetenskapliga området.

Publikationstyp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sakkunniggranskat, på andra språk	1944	1889	2023	2122	2217	2253	2322	2288	2244
Sakkunniggranskat, på svenska	2	4	4	8	5	2	6	1	0
Avhandlingar, på andra språk	173	167	151	147	158	137	108	155	142
Avhandlingar, på svenska	4	2	0	1	4	0	1	0	0
Övrigt vetenskapligt, på andra språk	42	25	59	41	30	24	23	51	25
Övrigt vetenskapligt, på svenska	15	10	9	18	14	11	18	1	5
Populärvetenskap, debatt mm. på andra språk	2	0	1	1	0	1	3	0	1
Populärvetenskap, debatt mm. på svenska	18	8	11	7	2	3	2	0	4
Totalt	2200	2105	2258	2345	2430	2431	2483	2496	2421
Andel sakkunniggranskat av totalt antal	88%	90%	90%	91%	91%	93%	94%	92%	93%
Andel på andra språk av totalt antal	98%	99%	99%	99%	99%	99%	99%	100%	100%
Andel engelska av andra språk	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Figur 17 visar andelen sakkunniggranskade tidskriftsartiklar av det totala antalet publikationer inom respektive fakultet. I Tabell 8–Tabell 10 visas andelen av alla sakkunniggranskade publikationer oavsett publikationstyp (dvs. inklusive tidskriftsartiklar, bokkapitel, böcker, mm.). Därav är andelen som visas i Figur 17 något lägre än i tabellerna ovan.

En trend i tabellerna ovan är att antalet avhandlingar minskade markant under 2021. Detta gäller båda vetenskapsområdena, men framför allt inom naturvetenskap. Under 2022 ökade antalet avhandlingar, och 2023 har nivåerna återgått till motsvarande nivåer som före 2021. Minskningen 2021 kan bero dels på att universitetet under en period antog färre doktorander, dels på pandemins effekter. Antal avhandlingar på svenska inom det humanvetenskapliga området har ökat under 2023 jämför med tidigare åren, men andra publikationstyper på svenska har minskat. Antalet sakkunniggranskade publikationer har sjunkit något inom det naturvetenskapliga området, men ökat lite inom det humanvetenskapliga. Andelen engelskspråkiga publikationer av publikationer på andra språk är hög inom båda områdena; andelen har ökat från 90 % till 95 % inom det humanvetenskapliga området under de senaste 10 åren, och ligger i princip på 100% inom det naturvetenskapliga området.

3.2 Andel högciterade artiklar

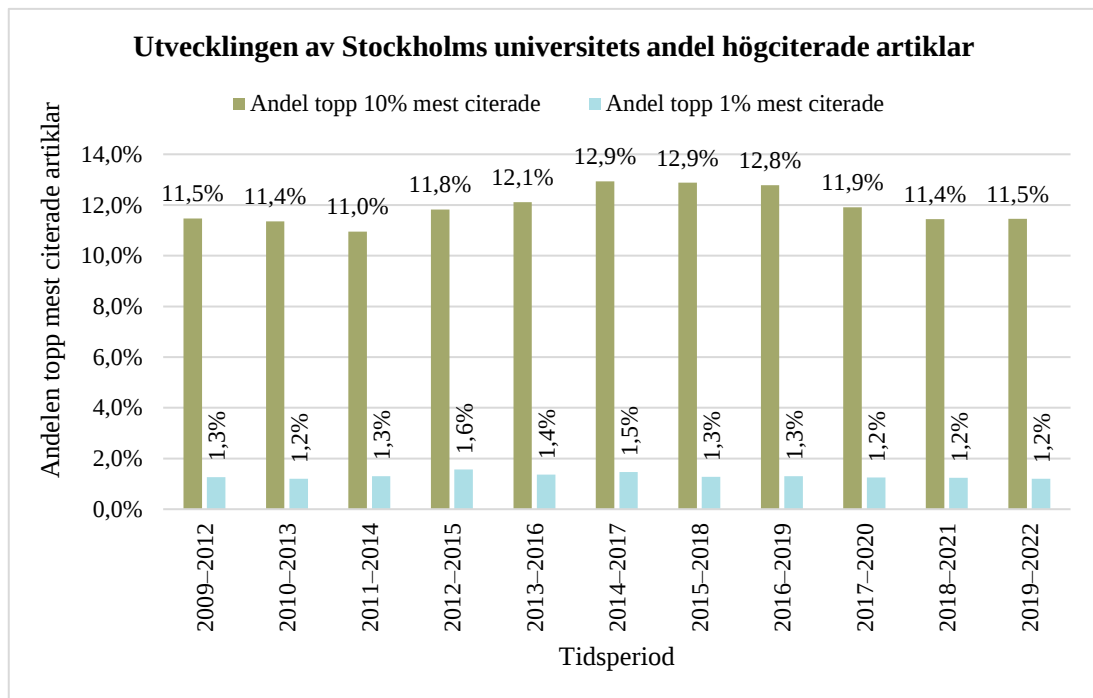
För att indikera vetenskapligt genomslag för sakkunniggranskade publikationer används det vedertagna måttet 'andel publikationer bland de topp 10 % mest citerade'. Detta innebär ett mått på hur stor andel av ett lärosätes vetenskapliga artiklar som tillhör de globalt sett 10 % mest citerade artiklarna inom det berörda forskningsämnet. Per definition så är världsgenomsnittet på detta mått 10 %. I det fall andelen topp 10 % mest citerade artiklar från ett lärosäte uppgår till 20 % så har lärosätet ifråga dubbelt så många artiklar bland de topp 10 % mest citerade relativt världsgenomsnittet. Figur 18 visar Stockholms universitets utveckling rörande andel högciterade artiklar över tid. På liknande sätt som med indikatorn andel 10 % mest citerade artiklar undersöks ibland även andelen topp 50 % mest citerade artiklar, eller andelen topp 1 % mest citerade artiklar. Dessa olika indikatorer för tidsperioden 2019–2022 presenteras i Tabell 11 för ett urval av svenska lärosäten.

Tabell 11. Andelen publikationer i topp 50 %, topp 10 %, topp 5 % och topp 1 % mest citerade artiklar för ett urval av svenska lärosäten. Data är för tidsperioden 2019–2022 och lärosätena är sorterade på andel topp 10 % mest citerade artiklar enligt Leidenrankingen.

Lärosäte	Andel topp 50% mest citerade artiklar	Andel topp 10% mest citerade artiklar	Andel topp 5% mest citerade artiklar	Andel topp 1% mest citerade artiklar
Karolinska institutet	59%	13,6%	7,0%	1,5%
Chalmers tekniska högskola	56%	11,8%	6,0%	1,0%
Göteborgs universitet	54%	11,6%	5,9%	1,3%
Stockholms universitet	56%	11,5%	6,1%	1,2%
Sveriges lantbruksuniversitet	56%	11,4%	5,4%	1,1%
Kungliga tekniska högskolan	55%	11,1%	5,7%	1,2%
Lunds universitet	54%	10,6%	5,0%	1,0%
Uppsala universitet	53%	10,5%	4,9%	0,9%
Luleå tekniska universitet	52%	10,2%	4,8%	1,0%
Linköpings universitet	52%	9,9%	5,3%	1,3%
Umeå universitet	50%	8,9%	4,1%	0,7%
Örebro universitet	51%	8,4%	4,4%	1,0%

Tabell 11 visar att Stockholms universitet är bland de främsta svenska lärosätena rörande citeringsgenomslag.

Av Figur 18 framgår att Stockholms universitets andel av topp 10 % mest citerade artiklar har legat relativt stabilt mellan 11–12 % under perioden. Stockholms universitets andel av topp 1 % mest citerade artiklar har under samma period var runt 1,2 %.

Figur 18. Utvecklingen av andelen av Stockholms universitets vetenskapliga publikationer som tillhör världens topp 10 %, samt topp 1 %, mest citerade inom sitt forskningsämne enligt Leidenrankingen.

De andelar som framgår av Figur 18 innebär att Stockholms universitet är cirka 15–20 % bättre än världsgenomsnittet vad gäller citeringsgenomslag. Detta kan även jämföras med medelvärdet för svenska lärosäten som är 10 % över världsgenomsnittet.¹⁴ I Leidenrankingen ger citeringsgenomslaget Stockholms universitet en placering på 315 av 1506 rankade lärosäten.

3.3 Andel öppet tillgängliga publikationer

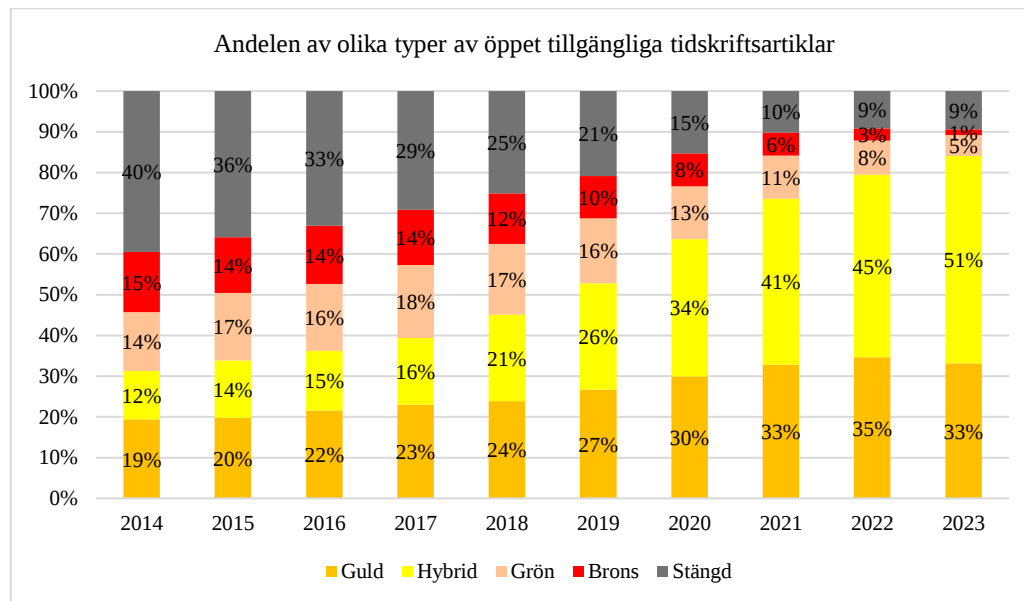
Enligt Stockholms universitets strategi ska universitetet vara drivande i den pågående övergången till öppen vetenskap och öppen tillgång till publikationer. Figur 19 visar grad av öppen tillgänglighet för Stockholms universitets vetenskapliga tidskriftsartiklar. Data-underlaget har tagits från DiVA och Unpaywall¹⁵, vilket är en databas som samlar information om vetenskapliga publikationers tillgänglighet. Statistiken har korrigerats pga. felaktigheter i Unpaywall. I databasen kategoriseras artiklar enligt följande:

- Guld: öppet tillgänglig artikel med öppen licens i en helt öppen tidskrift.
- Hybrid: öppet tillgänglig artikel med öppen licens i en prenumerationsbaserad tidskrift.

¹⁴ Källa: Vetenskapsrådets Forskningsbarometern 2023 <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2023-11-30-forskningsbarometern-2023.html>

¹⁵ <https://unpaywall.org/>

- Grön: bakom betalvägg, men artikeln eller artikelns manuskript har en öppet tillgänglig kopia t.ex. i DiVA eller annan öppet tillgänglig databas.
- Brons: artikeln går att läsa gratis i en prenumerationsbaserad tidskrift, men har ingen öppen licens.
- Stängd: artikeln kan bara läsas med prenumeration.

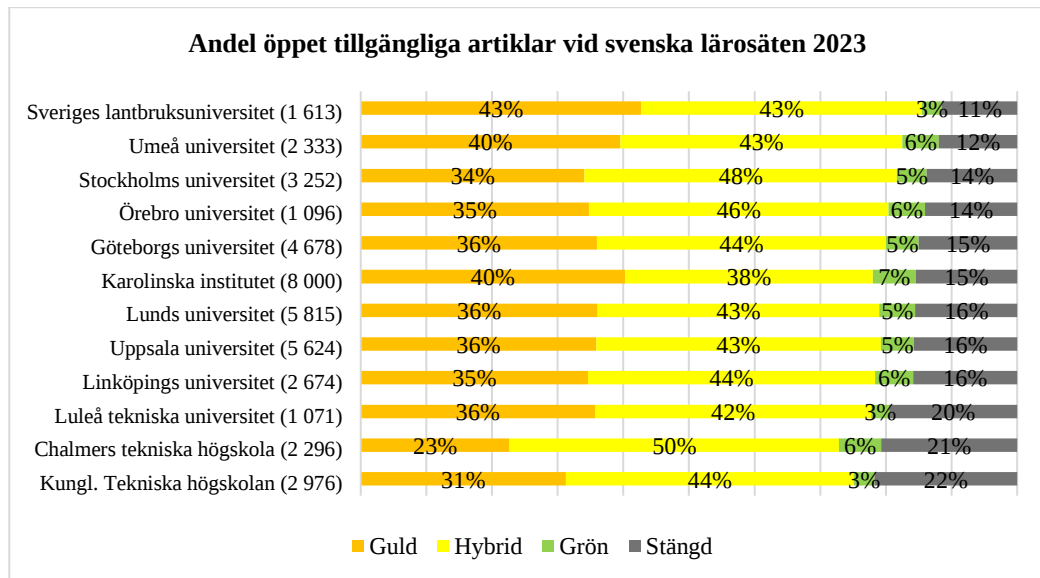

Figur 19. Utvecklingen av Stockholms universitets andel öppet tillgängliga vetenskapliga tidskriftsartiklar över tid. Samtliga forskningsämnesområden är inkluderade.

Andelen öppet tillgängliga artiklar har ökat stadigt under de senaste tio åren. De senaste två åren har 90 % av artiklarna varit öppet tillgängliga i någon form. Andelen hybridartiklar ökar mest vilket är ett resultat av det så kallade Read-and-publish-avtal som Stockholms universitet har med de stora förlagen, och som möjliggör publikation av artiklar öppet i prenumerationsbaserade tidskrifter om artikeln har en huvudförfattare (s.k. "corresponding author") från Stockholms universitet. Andelen och antalet av s.k. Guld artiklar, dvs. artiklar i helt öppet tillgängliga tidskrifter, har sjunkit något i 2023.

Figur 20 visar andelen öppet tillgängliga artiklar 2023 vid svenska lärosäten enligt Kungliga bibliotekets statistik "Öppen tillgång i siffror"¹⁶. Statistiken är baserad på tidskriftsartiklar i Swepub-databasen, vilken återspeglar lärosätenas lokala publikationsdatabaser (i Stockholms universitets fall DiVA) och data ur Unpaywall-data om öppen tillgänglighet utan manuella kontroller.

¹⁶ <https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/oppen-tillgang-och-bibsamkonsortiet/oppen-tillgang/oppen-tillgang-i-siffror.html>

Figur 20. Andelen öppet tillgängliga artiklar vid svenska lärosäten 2023 enligt Kungliga bibliotekets statistik, siffrorna i parentes visar totalt antal artiklar från resp. lärosäte.

Figur 20 visar att Stockholms universitet hör till de stora svenska lärosäten som har högst andel öppet tillgängliga artiklar. På grund av fel i Unpaywall skiljer sig siffrorna för Stockholms universitet från Figur 19 som visar den verkliga andelen av öppet tillgängliga artiklar för Stockholms universitet. Sannolikt kan motsvarande fel förekomma även för andra lärosäten i tabellen ovan.

4 Avslutande sammanfattning

Denna rapport presenterar indikatorer som belyser olika aspekter av forskningsverksamheten vid Stockholms universitet. Vad gäller högskolesektorns totala rörelsekostnader för FoU framgår det att fördelningen mellan lärosätena (Figur 1) är relativt stabil över tid, med endast små justeringar i respektive lärosätes andel av de totala rörelsekostnaderna för forskning och utveckling. Redovisningen av andel rörelsekostnader för FoU visar att Stockholms universitet under perioden har haft en stark och stabil position bland de största forskningsutförarna inom naturvetenskap och samhällsvetenskap. Däremot har universitetet tappat andelar inom humaniora.

Samtidigt noterar vi att Stockholms universitet är den mest frekventa mottagaren av Vetenskapsrådets projektbidrag (ÄRK) inom humaniora 2023, vilket trots allt indikerar en stark position inom detta område. Sammanfattningsvis visar data från Vetenskapsrådet att Stockholms universitet har en stark ställning inom alla forskningsämnesområden avseende andelen beviljade projektbidrag (ÄRK). Inom samhällsvetenskap är Stockholms universitet den mest frekventa mottagaren av bidrag 2023, och inom naturvetenskap den tredje mest frekventa mottagaren. Sammantaget är universitetets resultat för denna indikator mycket positivt, vilket sannolikt grundas i universitetets kvalitetskultur och ett systematiskt arbete med bidragsansökningar.

När det gäller beviljandegrad ligger universitetet över genomsnittet inom samtliga tre forskningsämnesområden. Inom de tre områden där universitetets forskning huvudsakligen bedrivs uppvisar Stockholms universitet en genomsnittlig beviljandegrad på 20,5 % under de senaste fem åren, att jämföra med den nationella siffran på 16,4 % för dessa områden. Vad gäller andra externa finansiärer varierar resultaten mellan åren, men Stockholms universitet har behållit en stabil position under hela perioden och varit särskilt framgångsrikt hos RJ.

Som framgår av rapporten finns det variationer i indikatorerna för externa medel och beviljandegrad. Årliga variationer är naturliga, och förändringar mellan åren behöver inte indikera långsiktiga förändringar i universitetets forskningskapacitet. Samtidigt bör det finnas en medvetenhet om regeringens planerade satsningar på STEM-områden sannolikt kommer att påverka universitetets forskningsverksamhet framöver, då förhållandevis mindre medel kan förväntas inom humanvetenskapliga områden. Detta kan påverka både antalet beviljade projektbidrag och beviljandegraden.

Överlag konkurrerar Stockholms universitet även mycket framgångsrikt om forskningsmedel när det gäller prestigefyllda bidrag från Wallenbergstiftelserna och ERC. Universitetet är nu det mest framgångsrika lärosätet i antal beviljade Wallenberg Academy Fellows, inte bara i förhållande till sin nomineringskvot, utan även i absoluta tal. Med totalt 45 beviljade Wallenberg Academy Fellows sedan starten 2012 är Stockholms universitet det mest framgångsrika lärosätet inom programmet hittills. Vidare kommer universitetet från och med nästa år att få nominera lika många Fellows-kandidater som de andra toppuniversiteten.

Antalet beviljade ERC-bidrag har ökat under den redovisade perioden. Många av universitetets lärare och forskare får dock inte finansiering, trots högsta betyg, eftersom ERC:s budget inte räcker till. Forskarrörligheten är störst tidigt i karriären, vilket märks särskilt när mottagare av ERC Starting Grants väljer att lämna eller att flytta till universitetet. Under det senaste året har universitetet haft ett nettotapp av ERC-mottagare. En bidragande orsak till detta kan vara att många lärosäten, både nationella och internationella, erbjuder ytterligare och generös finansiering till ERC-mottagare, vilket ger dem fördelar vid rekrytering och etablering jämfört med Stockholms universitet. Även lärosätenas olika regler kring rätten att provas för befordran kan vara en faktor.

När det gäller publikationer har andelen samförfattade och internationellt samförfattade artiklar stadigt ökat. Den stadiga ökningen av antalet sakkunniggranskade tidskriftsartiklar har dock avstannat under 2022–2023 jämfört med tidigare år, särskilt inom naturvetenskap. Vid Stockholms universitet ses dock inte en motsvarande nedgång i antalet publiceringar som har uppmärksammats nationellt av Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Enligt nationell statistik publicerades knappt 39 000 artiklar i vetenskapliga tidskrifter under 2023, vilket innebär en minskning med 4 procent jämfört med föregående år. Nedgången är märkbar inom samtliga forskningsområden utom teknik. UKÄ har ännu inte analyserat orsakerna till denna minskning.¹⁷

Stockholms universitet har länge haft en ledande position när det gäller öppen tillgång till publikationer, och universitetet behåller denna position. Även avseende citeringsgrad ligger Stockholms universitet högt i ett nationellt perspektiv. Här finns vissa variationer mellan åren, men trenden är relativt stabil över tid. Trots att citeringsgraden är hög i jämförelse med andra svenska lärosäten bör det betonas att den inte sticker ut i en internationell jämförelse. Samtidigt är det viktigt att notera att citeringsgraden inte är ett direkt mått på kvalitet utan är starkt beroende av vilken forskning som bedrivs och det internationella intresset för denna forskning.

¹⁷ <https://www.uka.se/om-oss/nyheter/nyhetsartiklar/2024-10-22-farre-vetenskapliga-artiklar-vid-svenska-larosaten>